

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ตำบลเหล่า โพนค้อ

อำเภอ โลกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

The Success of Ban-Laow Drinking Water Production Saving Group, Tambon Laowphonkoh,

Amphor Koksrisuphan, Changwat Sakonnakhon

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....**102864**
วัน,เดือน,ปี.....**20 ส.ค. 2552**

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

พ.ศ. 2551

b.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

ความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ตำบลเหล่า โพนค้อ

อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

The Success of Ban-Laow Drinking Water Production Saving Group, Tambon Laowphonkoh,

Amphor Koksrisuphan, Changwat Sakonnakhon

โดย

นายอรรถพล คำภูษา

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

ว.ทบ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 29 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ)

กรรมการปัญหาพิเศษ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัรงค์ เมฆโหรา)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ อุหาสวรรค์เวช)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

The Success of Ban-Laow Drinking Water Production Saving Group,
Tambon Laowphonkoh, Amphor Koksrisuphan, Changwat Sakonnakhon

โดย : นายอรรคพล คำญา

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ :

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ)

29 ก.พ. 51

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสำเร็จ ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร รวมทั้งปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2545 ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 220 คน โดยการริเริ่มของประธานกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่เป็น 6 ฝ่าย ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ ทรัพย์สิน การตลาด การผลิตและที่ปรึกษา ซึ่งมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจน ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มพบว่า ปัจจัยภายใน ประธานกลุ่มมีคุณลักษณะผู้นำที่ดี มีความสามารถ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซื่อสัตย์ จริงใจและหวังใยสมาชิก ส่วนสมาชิกมีความกระตือรือร้นเต็มใจกับงานที่ทำ มีความรู้สึกความเป็นเจ้าของ ทุกคนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของกลุ่ม มีระบบการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีการวางแผนงานที่ดี มีความพร้อมด้านการเงิน มีตลาดรองรับ มีปัจจัยการผลิตที่เพียงพอและมีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ โดยได้รับการรับรองมาตรฐานจากคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) มีผลตอบแทนที่สนองความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริง ปัจจัยภายนอก พบว่าคู่แข่งทางการค้าในพื้นที่ยังมีน้อย และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการและภาคเอกชนทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณและการตลาดเป็นอย่างดี ปัญหาอุปสรรคที่พบในปัจจุบันยังมีน้อยมาก ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรมีการศึกษาความเป็นได้ในการขยายปริมาณการผลิตให้มากขึ้น การสร้างระบบเครือข่ายการจำหน่ายตรงกับร้านค้า ศูนย์สาธิตการตลาดของแต่ละหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งการเพิ่มความหลากหลายของบรรจุภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ โดยได้รับความกรุณา และความช่วยเหลือจากอาจารย์หลายๆ ท่าน โดยเฉพาะ ผศ.ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ ที่สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง และผศ.ดร.ธำรงค์ เมฆโหรา ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการปัญหาพิเศษให้ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาในการดำเนินการศึกษาวิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณผศ.ศุภสมบูรณ์ อึ้งรัตนากร ที่กรุณาสอนวิชาปัญหาพิเศษ ทำให้ผู้วิจัยรู้จักวิธีการทำงานวิจัยอย่างถูกต้อง จนได้ทำปัญหาพิเศษฉบับนี้ สมบูรณ์ ขอขอบคุณอาจารย์ประจำภาควิชาเทคนิคเกษตรทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ พร้อมกับคำแนะนำด้วยดีตลอดมา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาเทคนิคเกษตรทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือทางด้านสถานที่และอุปกรณ์ต่างๆ

ขอขอบคุณผู้ที่ให้ข้อมูลของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า คุณบานเย็น คำเพชรดี ประธานกลุ่ม คุณสุรทิน ขันที่ท้าว ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คุณอรุณ พลราชชม ปราชญ์ชาวบ้าน คุณต้อง สุขกุล คุณสว้าน ขันที่ท้าว คุณมีระศักดิ์ สุขกุล คุณทองแดง คำญา คุณฤทัย คำญา คุณอะฮวย ชินบุตร คุณสิวพร ขันที่ท้าว คุณหรรษาดี พ้อศรีธา คุณมอญไข่ คำเพชรดี คุณหนูพันธ์ ชาชมราช คุณพรรณมณี เทือกขันดี คุณจันศรี ศรีคำมูล คุณสำราญ ยางธิสาร คุณอัจฉรา คำเพชรดี คณะกรรมการบริหารกลุ่ม คุณวิมลทอง ขันที่ท้าว คุณจันทรเพ็ญ มงคล คุณเหลือ คำญา คุณคู่ ชินบุตร คุณกฤษณา โมหา สมาชิกผู้ถือหุ้น และคุณบุญถิ่น มะชะรา คุณประยูร คำเพชรดี คุณคำใบ ขันที่ท้าว คุณวานร มนอัน คุณกฤษณา ขันที่ท้าว ลูกค้า ซึ่งให้การสนับสนุนข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆที่คอยให้กำลังใจและกระตุ้นอยู่เสมอ และขอขอบพระคุณพ่อแม่ พี่น้อง ที่ให้กำลังใจ ให้ทุนทรัพย์ ทุกท่านที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จ

อรรคพล คำญา

กุมภาพันธ์ 2551

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ก
สารบัญภาพ	ข
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา	2
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกลุ่ม	4
ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จ	10
โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์	11
ตัวชี้วัดการดำเนินการของกลุ่มและการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
กรอบแนวคิดในการวิจัย	22
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
เครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	23
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล	
ประวัติความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า	25
การบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า	31
ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า	44
ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า	54
วิจารณ์ผล	54
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สรุปผลการวิจัย	59
ข้อเสนอแนะ	61
เอกสารอ้างอิง	63
ภาคผนวก	68

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ปริมาณการผลิตต่อเดือน	38
2 แสดงรายรับต่อเดือนจากการขายน้ำดื่มในปี พ.ศ. 2549	40
3 รายรับต่อปี ในปี พ.ศ. 2549	42
4 รายจ่ายต่อปี ในปี พ.ศ. 2549	42
5 กำไรต่อปีของกลุ่มระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550	43

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	22
2 แผนที่จังหวัดสกลนคร	26
3 แผนผังบ้านเหล่า หมู่ที่ 5	27
4 โครงสร้างองค์กร	32
5 แผนผังขั้นตอนวิธีการผลิตน้ำดื่ม	36
6 แผนผังโรงผลิตน้ำดื่ม	37
7 กราฟแสดงรายรับจากการขายน้ำดื่มแต่ละเดือนในปี พ.ศ. 2549	41
8 กราฟแสดงกำไร/ปี ที่ได้จากการขายน้ำดื่มระหว่างปี พ.ศ. 2545-พ.ศ. 2550	44

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

1.1 ความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องมาจากประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2540 ผลของภาวะดังกล่าวทำให้ระบบเศรษฐกิจฝืดเคืองทั้งประเทศ (สุวินัย ภรณวลัย, 2541 : 80) ประชาชนทุกระดับประสบปัญหาในการครองชีพ โดยเฉพาะประชาชนในระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2544)

สภาพเศรษฐกิจดังกล่าว ยังทำให้เกิดการชะลอตัวทั้งภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม สินค้าเกษตรตกต่ำ การส่งออกถดถอย ภาคอุตสาหกรรมลดกำลังการผลิต โรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากที่ทยอยปิดตัวลง ประชาชนเกิดการว่างงานและมีฐานะยากจนลง (นิรินาม, 2544)

ดังนั้นคณะรัฐบาลในปี พ.ศ. 2544 จึงได้นำนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับรากหญ้ามาใช้ กระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยเชื่อว่าหากประชาชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็จะส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมเคลื่อนตัวได้ในที่สุด ซึ่งนโยบายนั้นก็คือโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (One Tambon One Product : OTOP) ภายใต้แนวคิดเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยให้แต่ละชุมชนมีผลิตภัณฑ์ดีเด่นอย่างน้อยหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยเป็นผลิตภัณฑ์ที่อยู่บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น และใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนหรือของตำบลนั้นๆ แนวคิดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชน และพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐานตรงกับความต้องการของตลาดสากล จะส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น (แนวทางการดำเนินงานตามนโยบาย “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” , 2545)

ในปี พ.ศ. 2545 สมาชิกชุมชนบ้านเหล่า ได้รวมตัวกันเพื่อพัฒนาตนเอง อาศัยทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ โดยเริ่มต้นด้วยการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ภายในหมู่บ้าน มีการระดมหุ้นๆ ละ 50 บาท แต่ไม่เกิน 200 หุ้นหรือ 10,000 บาท และจะมีการปันผล 6 เดือนต่อ 1 ครั้ง เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชน เป็นการสนองนโยบาย หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนและสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งชุมชนบ้านเหล่าตั้งอยู่บนที่ลุ่มและใกล้กับเทือกเขาภูพานจึงมีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรน้ำ นอกจากนี้ยังเห็นว่าน้ำดื่มเป็นปัจจัยสำคัญที่คนทุกคนต้องใช้ดื่มทุกวัน ดังนั้นทางกลุ่มจึงเลือกทำน้ำดื่มเป็นผลิตภัณฑ์ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของชุมชนขึ้นมา และได้ตั้งชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า เริ่มตั้งกลุ่มในปี พ.ศ. 2545 มีสมาชิกเพียง 50 คน ซึ่งเป็นคนในหมู่บ้าน น้ำดื่มที่ผลิตได้ส่วนใหญ่จะขายภายในหมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียง ปัจจุบันสมาชิกที่เป็นคนในชุมชนบ้านเหล่าเพิ่มขึ้นเป็น 155 คน และยังมีสมาชิกจากหมู่บ้าน ตำบลและอำเภออื่นๆสมทบ อีก 65 คน รวมสมาชิกทั้งหมดของกลุ่มคือ 220 คน น้ำดื่มที่ผลิตได้มีการขยายตลาดเพิ่มขึ้นทั้งในตำบลและนอกตำบลรวมถึงอำเภอต่างๆที่มีพื้นที่ใกล้เคียง เช่น อำเภอนาแก อำเภอเมือง อำเภอวังยาง เป็นต้น

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร เป็นกลุ่มที่ผลิตน้ำดื่มมาเป็นเวลาเกือบ 7 ปีแล้ว นับได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จ มีการบริหารงานที่ดี มีความสามัคคี จนได้รับรางวัล การคัดสรรสุดยอดสินค้า ปี 2549 ระดับจังหวัด และได้รับการคัดเลือกเป็นสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ปี 2549 ระดับประเทศอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการพัฒนา กลุ่มให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชนอื่นๆ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ให้มีความเข้มแข็งและมีความยั่งยืน รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มและชุมชนอื่นๆ ต่อไป

1.4 ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ผลิตภัณฑ์ หมายถึง น้ำดื่มที่ผลิตขึ้นโดยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร เพื่อจำหน่าย

ความสำเร็จของกลุ่ม หมายถึง ความสามารถในการผลิต และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งพิจารณาจากการได้รับรางวัลการคิดสรรสุดยอดสินค้า ปี 2549 ระดับจังหวัด และได้รับการคัดเลือกเป็นสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ปี 2549 ระดับประเทศ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมายถึง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมายถึง สมาชิกผู้ถือหุ้น (เข้าหุ้น) กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. คณะกรรมการบริหารกลุ่ม หมายถึง สมาชิกผู้ถือหุ้นที่มีหน้าที่เป็นกรรมการบริหารงานในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า แบ่งออกเป็น 6 ฝ่าย คือ ประธาน เลขานุการ ทรัพย์การ ตลาด ที่ปรึกษา และการผลิต

2. สมาชิกผู้ถือหุ้น หมายถึง สมาชิกผู้ถือหุ้นทั่วไป มิได้มีหน้าที่เป็นกรรมการบริหารงานในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า แต่ได้รับเงินปันผลจากการดำเนินงานทุกๆ 6 เดือน

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกลุ่ม
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จ
- 2.4 โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- 2.5 ตัวชี้วัดการดำเนินการของกลุ่มและการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกลุ่ม

2.1.1 ความหมายของกลุ่ม

จากการศึกษาความหมายของกลุ่ม ได้มีนักวิชาการหลายท่านซึ่งให้ความหมายไว้อย่างคล้ายคลึงกัน ดังต่อไปนี้

กลุ่มหมายถึง การจะต้องประกอบไปด้วยคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ได้สร้างแบบอย่างของการทำระหว่างกันทางจิตขึ้น กลุ่มหรือหมู่คณะนี้เป็นที่ยอมรับว่า เป็นองค์ภาวะอย่างหนึ่งทั้งโดยสมาชิกของกลุ่มเองตามปกติและโดยผู้อื่นด้วย ทั้งนี้เพราะกลุ่มจะมีพฤติกรรมร่วมในแบบเฉพาะของตนเอง (พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสภา, 2524 : 164)

จิตติ มงคลชัยอรัญญา (2540) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับกลุ่มว่าเป็นการรวมพลังของคนจำนวนหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่หรือร่วมกันกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่ง เพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามที่ตนและกลุ่มของตนปรารถนา

นอกจากนี้กลุ่มยังหมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างสมาชิก มีจุดมุ่งหมายและกระทำกิจกรรมร่วมกัน มีพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิก (อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง, 2525: 54)

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึงการที่มีคนตั้งแต่ 2 คนมารวมตัวกันและมีการทำกิจกรรมร่วมกันเกิดขึ้น โดยทุกคนในกลุ่มมีงานที่ทำร่วมกัน มีเป้าหมายที่เหมือนกัน และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มนั่นเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2 ประเภทของกลุ่ม

อุดม คำอาจค์กุล (2524 : 173-175) กล่าวว่า การจัดประเภทของกลุ่ม ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้แบ่งประเภทของกลุ่มในหลายลักษณะโดยสามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1.2.1 กลุ่มที่มีพิธีการ จะเป็นกลุ่มที่มีโครงสร้างแน่นอน มีกฎเกณฑ์ มีข้อบังคับแน่นอน ถึงการดำเนินงาน และวิธีการจัดผู้รับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่ต่างๆเฉพาะตน บทบาทของสมาชิกแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน แต่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ทุกฝ่ายในกลุ่มประเภทนี้ค่อนข้างจะมีระเบียบแบบแผนอย่างแน่นอน แบ่งความรับผิดชอบกันเป็นสัดส่วน เป็นกลุ่มที่ค่อนข้างใหญ่ ถือหลักการติดต่อกันในทางสังคม เป็นใหญ่ กลุ่มประเภทนี้จัดตั้งเพื่อที่จะปฏิบัติงานซึ่งต้องใช้ความชำนาญงานพิเศษ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งเฉพาะ

2.1.2.2 กลุ่มไม่มีพิธีการ สมาชิกแต่ละคนจะไม่ทราบว่าตนมีหน้าที่อย่างไรบ้าง บุคคลจะมาอยู่รวมกันโดยการสมัครใจสมาชิกภายในกลุ่มมีความสัมพันธ์กันดี เต็มใจช่วยเหลือกันอย่างใกล้ชิด

2.1.3 วงจรชีวิตของกลุ่ม

อภิชัย พันธเสน (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ในวงจรชีวิตของกลุ่มนั้นได้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนซึ่งได้แก่ขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

2.1.3.1 ขั้นก่อตัว สมาชิกตระหนักถึงความต้องการ ปัญหาและโอกาสของตนรวมตัวกันเป็นกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ

2.1.3.2 ขั้นก่อตั้งกลุ่ม มีการกำหนดวัตถุประสงค์ โครงสร้าง ระเบียบกติกา การรับสมาชิก และการแสวงหาทรัพยากร

2.1.3.3 ขั้นธำรงรักษากลุ่ม ดำเนินกิจกรรมหรือขยายกิจกรรม

2.1.3.4 ขั้นการประเมินผล

จากวงจรนี้ กล่าวได้ว่าเงื่อนไขการเกิดกลุ่มคือการทำให้คนที่ต่างคนต่างอยู่ได้มองเห็นปัญหาของตน โดยก่อนที่จะเกิดการรวมกลุ่มควรมีการเตรียมการก่อนทั้งการกระตุ้นให้บุคคลเป้าหมายมองเห็นปัญหาของตนเอง การค้นหาผู้นำ การให้ข้อมูล และเมื่อเกิดกลุ่มแล้ว กลุ่มจะมีการทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ เมื่อกลุ่มดำเนินกิจกรรมประสบผลสำเร็จ มีการขยายผลเพิ่มขึ้น ก็คือการเจริญเติบโตของกลุ่ม ซึ่งระหว่างการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม อาจจะต้องประสบปัญหาภายใน ทั้งปัญหาสมาชิกของกลุ่ม ปัญหากรรมการ ปัญหาการดำเนินงาน

2.1.4 การดำเนินงานของกลุ่ม

กรมส่งเสริมการเกษตร (2541:3) กล่าวว่า กลุ่มจะต้องประกอบด้วยบุคคลซึ่ง ได้แก่ ผู้นำหรือประธานกลุ่ม ผู้ตามหรือสมาชิกกลุ่ม โดยผู้นำจะเป็นผู้รับผิดชอบงานของกลุ่ม มีบทบาทในการวาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนการดำเนินงาน สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานของสมาชิกให้มีประสิทธิภาพ การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มประกอบด้วย

2.1.4.1 ประธานกลุ่มหรือผู้นำ หมายถึงบุคคลที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จและบรรลุความสำเร็จโดยเป็นผู้ที่มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้นำคือบุคคลที่ก่อให้เกิดความมั่นคงและช่วยเหลือบุคคลต่างๆเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การ

ผู้นำต้องเป็นคนที่รับผิดชอบต่อองค์การทางการบริหารคือ การวางแผน การควบคุม ให้นุเคราะห์ขององค์การปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (วีรนาถ มานะกิจ, 2527 : 249)

วิเชียร วิทย์อุคม (2549 : 419-459) ได้กล่าวถึงผู้นำว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานในองค์การ องค์การจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือตัวผู้นำ ถ้าองค์การใดได้ผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็จะสามารถสั่งการและใช้อิทธิพลต่อผู้ได้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานตลอดจนทำกิจกรรมต่างๆ ในองค์การให้สำเร็จดูต่างลงได้ดี แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าองค์การใดได้ผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพก็จะไม่สามารถสั่งการได้ ซึ่งจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานด้านต่างๆ ในองค์การประสบกับความล้มเหลว บทบาทของตัวผู้นำจึงมีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการเป็นต้นแบบพฤติกรรมของผู้ได้บังคับบัญชาอีกทั้งยังเป็นผู้ที่ต้องคอยฝึกหัดความชำนาญและสั่งสอนความรู้ที่จำเป็นให้กับลูกน้อง ซึ่งองค์ประกอบนี้เองเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความสำคัญของการจัดการได้อย่างเด่นชัดที่สุด เช่นเดียวกันพนักงานส่วนใหญ่ก็จะกระตือรือร้นขึ้นด้วยอิทธิพลของการชี้นำจากพฤติกรรมของผู้นำและจะมองว่าพฤติกรรมของผู้นำคือรูปแบบของการแสดงออกหรือเป็นรูปแบบของการปฏิบัติที่เหมาะสมถูกต้อง ลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผล มีดังนี้

1. เป็นผู้นำแบบนักพัฒนา เป็นผู้นำที่ทำงานกับผู้อื่นได้ดีและสามารถโน้มน้าวจูงใจบุคคลอื่นให้ร่วมมือกันทำงานโดยใช้วิธีขยุและพัฒนามุขบุคคลเพื่อให้เกิดผลผลิตมากขึ้นมักเป็นคนมีความคิดริเริ่มใหม่ๆ รู้จักส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้ช่วยกันพัฒนาและรับผิดชอบงานที่มอบหมายกันเองตามความรู้ความสามารถ

2. เป็นผู้นำแบบนักบริหารผู้นำแบบทั้งสนใจคนและงานเป็นผู้นำที่รู้จักใช้ความสามารถของผู้ร่วมงานให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุดโดยคำนึงถึงความสำเร็จของงานและความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานควบคู่กันไป ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ร่วมงาน และให้กำลังใจผู้ร่วมงานในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เป็นผู้นำที่เผด็จการมีศิลป์ เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความมั่นใจในวิธีการปฏิบัติและการดำเนินงานของตน รู้เกณฑ์ระบบข้อบังคับต่างๆ และวิธีปฏิบัติงานขององค์กรเป็นอย่างดี เป็นคนตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ ผลงานที่ได้มักสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

2.1.4.2 สมาชิกกลุ่ม หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในกิจกรรมของกลุ่ม มีการแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ข้อปฏิบัติของกลุ่มและการใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารของกลุ่ม สมาชิกต้องมีกิจกรรมเสริมความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่ม แสดงความพึงพอใจความสามารถและอุทิศตนเองให้กับเป้าหมายของกลุ่ม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2541) สมาชิกจะประกอบด้วยจำนวนคนที่คนก็ได้เข้ามาปฏิบัติเกี่ยวข้องต่อกัน ทำให้มีการรับรู้การเป็นสมาชิกของกลุ่มเกิดขึ้น (ธงชัย สันติวงษ์, 2535 : 103) สมาชิกกลุ่มยังหมายถึง ความสัมพันธ์กันของบุคคลที่มีต่อกัน โดยมีการกระทำเป็นเครื่องมือกำหนดโครงสร้างของระบบ มีการประสานงานซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพื่อวัตถุประสงค์บางประการ (วิเชียร วิทญูตม, 2549 : 196-197)

สมาชิกกลุ่มนับว่ามีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร โดยเฉพาะองค์กรที่มีพลังการรวมกลุ่มที่แข็งแกร่งเหนียวแน่นและเต็มไปด้วยสมาชิกที่มีคุณภาพ ซึ่งเราจะสามารถประเมินดูได้จากสิ่งที่เกิดขึ้น 2 ประการ ประการแรกคือดูความสำเร็จของกลุ่มหรือผลผลิตของกลุ่มที่กลุ่มผลิตขึ้นมีคุณภาพมากน้อยเพียงไร อีกประการหนึ่งคือดูกระบวนการทำงานของกลุ่มว่ามีความคล่องตัว มีการประสานงานของสมาชิกทั้งก่อนทำงาน ขณะทำงานและหลังทำงาน ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งทั้งสองประการนี้จะต้องมีความควบคู่กันไปเสมอ จึงจะถือได้ว่าการทำงานของกลุ่มได้บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้วางไว้

2.1.4.3 จุดมุ่งหมายของกลุ่ม หมายถึง การประสบความสำเร็จของกลุ่มนั่นเอง ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่สมาชิกทุกคนต้องการเพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพอใจของสมาชิก

2.1.4.4 กฎเกณฑ์ หมายถึง แนวทางหรือเครื่องมือที่ใช้สร้างความสัมพันธ์และการปฏิบัติระหว่างบุคคลในกลุ่มที่สมาชิกเข้าใจร่วมกันและปฏิบัติเป็นระเบียบข้อบังคับเหมือนกัน เป็นกฎเกณฑ์หรือระเบียบที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้นและได้รับการยอมรับปฏิบัติตาม

2.1.4.5 กิจกรรมและแผนงาน หมายถึง สิ่งที่สมาชิกกำหนดขึ้นในรูปของงานที่กลุ่มจะต้องกระทำให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะก่อให้เกิดความพอใจของสมาชิกกลุ่มเกิดขึ้น

2.1.4.6 การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกในกลุ่มจนเกิดความเข้าใจในหมู่สมาชิก การติดต่อสื่อสารที่ดีจะทำให้การรับข่าวสารเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.4.7 ผลประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่สมาชิกในกลุ่มได้รับในรูปแบบต่างๆกัน ก่อให้เกิดความพึงพอใจขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.5 กระบวนการจัดตั้งกลุ่ม

ชีพสมุน ริงสยาธร (2545) กล่าวว่า ในการจัดตั้งกลุ่มนั้น อาจเริ่มจากความต้องการของชาวบ้าน หรือจากการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งในการจัดตั้งกลุ่มนั้นจะต้องสนองความต้องการโดยส่วนร่วมของกลุ่มมิใช่ตอบสนองความต้องการของคนใดคนหนึ่ง กระบวนการจัดตั้งกลุ่มแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

2.1.5.1 ระยะเตรียมตัว (Preparatory Phase) เป็นระยะที่เจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานได้ไปพบปะพูดคุยกับชาวบ้านเป็นรายบุคคลและชี้แจงให้เห็นความจำเป็นในการรวมกลุ่ม มีการนัดหมายประชุมร่วมกันและเริ่มต้นกิจกรรมต่างๆ เป็นระยะทำให้ชาวบ้านรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2.1.5.2 ระยะตั้งตัว (Setting – Down Phase) ระยะนี้ขึ้นอยู่กับความสำเร็จระยะแรก ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้ทราบว่าชาวบ้านต้องการอะไร ควรดำเนินการในทิศทาง ระยะนี้จะมีการวางแผนในการดำเนินกิจกรรมใหม่ๆของกลุ่ม บทบาทของเจ้าหน้าที่ระยะนี้คือให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องแก่ชาวบ้าน ทั้งรายบุคคลและกลุ่มรวมถึงสนับสนุนให้ชาวบ้านรู้จักตนเองมากขึ้น

2.1.5.3 ระยะอยู่ตัว (Stabilization Phase) ระยะนี้จะมีความมั่นใจและความมั่นคงของกลุ่มสมาชิกมากขึ้น มีโครงสร้างและรูปแบบของการดำเนินการที่แน่นอน เจ้าหน้าที่ของรัฐจะสนับสนุนให้กลุ่มช่วยเหลือตนเองได้ และฝึกทักษะให้กลุ่มตามที่ต้องการ นอกจากนี้ระยะนี้ยังให้การศึกษาออกระบบแก่ชาวบ้านทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ยิวณน์ วุฒิเมธี (2526:20) ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง

ไพรัตน์ เชนะรินทร์ (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้กับประชาชน ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มคน ชมรม องค์กรต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดบรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน

2.2.1 ชนิดของการมีส่วนร่วม

ไพร์ตัน เชนะรินทร์ (2526) ได้แบ่งทฤษฎีการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ไว้ดังนี้

2.2.1.1 ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้ นำเป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานที่ดี อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้จะเน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง

2.2.1.2 ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) ทฤษฎีนี้การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้ นำเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการงาน โขบายอีกด้วย

2.2.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

พัฒน์ บุญรัตน์พันธ์ (2517 : 50) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิธีการที่ประชาชนได้เข้าไปเกี่ยวข้อง โดยใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตน การมีส่วนร่วมต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1. มีประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนา
2. ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตน เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงินทุน วัสดุในกิจกรรมการพัฒนา

วุฒิชัย จานง (2523 : 166-167) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมว่ามีสาเหตุมาจากความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงทำให้ประชาชนมีความเต็มใจ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

ไพร์ตัน เชนะรินทร์ (2527:6-7) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้า ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมทั้งความต้องการของชุมชน
2. ร่วมค้นหา สร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขรวมทั้งลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไข รวมทั้งสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่ทำให้ประชาชนคนใดคนหนึ่งมีความสนใจเข้ามามีส่วนในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชนเอง ในการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยที่ประชาชนเองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จ

Stogdill (อ้างในสุริมาตร์ ระรื่นสุข, 2537:29-31) ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จของกลุ่มโดยรวมมององค์ประกอบของทฤษฎีไว้ 3 ประการ คือ

2.3.1 การลงทุนของสมาชิก เมื่อบุคคลมารวมกลุ่มจะมีการแสดงออก มีปฏิสัมพันธ์และมีการคาดหวังผล ซึ่งเป็นการลงทุนของสมาชิก เพื่อให้ได้ผลจากการรวมกลุ่ม สามารถอธิบายได้ดังนี้

2.3.1.1 เมื่อบุคคลมาอยู่ร่วมกัน จะมีปฏิสัมพันธ์ มีการกระทำ มีปฏิกิริยาตอบสนองหรือแสดงออกของสมาชิก

2.3.1.2 การแสดงออกหมายถึง การโต้ตอบ หรือการตอบสนองของสมาชิกอันเป็นส่วนหนึ่งของการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น การตัดสินใจ การเตรียมการสื่อสาร การร่วมมือร่วมใจในการทำงาน

2.3.1.3 ความคาดหวัง หมายถึง สิ่งที่ประกอบกันเข้าเพื่อช่วยเสริมแรงให้สมาชิกคาดหวังความพอใจที่จะได้รับการรวมกลุ่ม เช่น จุดมุ่งหมายของกลุ่ม การแสดงบทบาทต่างๆและความมั่นคงของกลุ่ม

2.3.2 สื่อกลางของการลงทุนของสมาชิก เมื่อสมาชิกมีการลงทุนโดยการกระทำ หรือมีปฏิสัมพันธ์รวมทั้งคาดหวังผลร่วมกันแล้ว สิ่งหนึ่งที่ทำให้กลุ่มบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการคือการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มขึ้น เพื่อเป็นสื่อในการลงทุนของสมาชิกบังเกิดผล โครงสร้างของกลุ่มประกอบด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2.1 โครงสร้างอย่างเป็นทางการ คือ สิ่งที่คาดหวังจากการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก เช่น การกำหนดตำแหน่งให้แก่สมาชิกแต่ละคนให้มีฐานะและหน้าที่ตามที่ควรจะเป็นเพื่อให้สมาชิกกระทำและมีปฏิริยาตามที่คาดหวัง ทำให้ผลของการทำงานเป็นจริงขึ้นได้

2.3.2.2 โครงสร้างเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิก คือ โครงสร้างของกลุ่มที่เชื่อว่าจะมีอยู่ภายใต้ตัวสมาชิกแต่ละคน สมาชิกแต่ละคนจะมีอิสระที่จะแสดงบทบาทของตนได้อย่างเต็มทีบทบาทที่กล่าวถึงได้แก่ ความรับผิดชอบและอำนาจในการทำตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2.3.3 ผลของกลุ่ม หรือ สัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม หมายถึง ผลที่ได้จากการลงทุนของสมาชิกจากการแสดงออก การมีปฏิสัมพันธ์ และการคาดหวังผล โดยผ่านการแสดงออกตามโครงสร้างและการกระทำของกลุ่มที่กำหนดขึ้น ผลของกลุ่มที่ได้รับนี้มีอยู่ 3 ประการ คือ

2.3.3.1 ผลของการทำงาน ซึ่งเกิดจากความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายและการกระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว

2.3.3.2 จริยธรรมของกลุ่ม คือ ขอบเขตความเป็นอิสระในการทำงานหรือการแสดงพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว ถ้ากลุ่มมีการกำหนดโครงสร้างและปฏิบัติตามโครงสร้างนั้น จริยธรรมของกลุ่มจะมีมากขึ้น เพราะช่วยให้ทราบเกี่ยวกับผลที่ควรได้รับ

2.3.3.3 ความสามัคคี หรือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม หมายถึง การรักษาระดับการกระทำและโครงสร้างของกลุ่มไว้ในสภาพที่ต้องการ ซึ่งจะปรากฏเป็นความพอใจของกลุ่มหรือการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม

2.4 โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

2.4.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

จากการรายงานของ กรมพัฒนาชุมชน (2544) ได้กล่าวไว้ว่ามูลเหตุของการเกิดโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ สืบเนื่องมาจากประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ประชาชนทุกระดับประสบปัญหาในการครองชีพ โดยเฉพาะประชาชนในระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ ดังนั้นรัฐบาลโดยมีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้นำนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับรากหญ้ามาใช้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยเชื่อว่าหากประชาชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็จะส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมเคลื่อนตัวได้ในที่สุด ซึ่งโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ก็เป็นโครงการหนึ่งในนโยบายดังกล่าว

หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์หลักเป็นของตัวเอง กล่าวคือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบ ทรัพยากรท้องถิ่น มาทำการพัฒนาจนกลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จุดเด่น และจุดขาย โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วประเทศตลอดจนทั่วโลก จากแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์หลักเป็นของตัวเอง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาพัฒนาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น เป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

โครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product : OTOP) คือ แนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเอง หากทุกท้องถิ่นสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาใคร ก็จะทำให้มีการกินคืออยู่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ท้ายที่สุดเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมก็จะเคลื่อนตัวและดีในที่สุด การที่จะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพจนสามารถเข้าสู่มาตรฐานสากลทำให้สามารถขายได้ทั้งในและต่างประเทศจะต้องมีปัจจัยที่สนับสนุน 2 ปัจจัยด้วยกัน คือ 1) ปัจจัยภายใน โดยทุกคนในหมู่บ้านจะต้องร่วมมือร่วมใจกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีความคิดสร้างสรรค์ ในการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพบนรากฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการทั้งในและต่างประเทศ 2) ปัจจัยภายนอก คือ รัฐบาลต้องพร้อมที่จะเข้าไปช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ การบริหารจัดการ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการผลิตตลอดจนทางการตลาด เพื่อให้ผลิตภัณฑ์หรือบริการสามารถจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศได้

2.4.2 หลักการและเหตุผล

รัฐบาลมีนโยบายในการดำเนินการโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ โดยที่รัฐบาลจะเน้นการสนับสนุนมากกว่าให้เงินช่วยเหลือเนื่องจากว่าเงินสนับสนุนมักจะไปทำลายความสามารถในการพึ่งตนเอง การสนับสนุนจากรัฐบาลดังกล่าวจะทำให้การสนับสนุนทางด้านต่างๆ เช่น ทางด้านการตลาด เพื่อเป็นการเพิ่มยอดขายหรือเป็นการหาตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ หรือทางด้านความรู้ใหม่ๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนแนวคิดต่างๆให้กับประชาชนในท้องถิ่น

ปรัชญาของโครงการคือ จะเป็นการสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น จนสามารถจำหน่ายได้ทั้งในและต่างประเทศ โดยมีหลักการพื้นฐาน 3 ข้อ คือ 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global) เป็นการนำกระบวนการทางความคิดของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าโดยที่สินค้าเป็นที่ยอมรับในระดับสากล 2) พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self - Reliance - Creativity) เป็นการสร้างศักยภาพของท้องถิ่นอย่างหนึ่ง โดยการนำวัตถุดิบจากท้องถิ่นมาพัฒนาให้เป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถหารายได้เข้าสู่ท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นมีความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นอยู่ที่ 3) การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความหวังในการที่จะสร้างรายได้เป็นของตนเองได้ด้วยความทำทหายและจิตวิญญาณแห่งการสร้างสรรค โดยการกลั่นกรองออกมาเป็นสินค้าหรือบริการจากภูมิปัญญาของท้องถิ่น

กิจกรรมหลักของโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นการขยายสินค้าท้องถิ่นไปยังตลาดรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพเพื่อขยายตลาดออกสู่เครือข่ายท้องถิ่น ตลาดเมืองและตลาดโลก นอกจากนี้กิจกรรมหลักของโครงการยังเน้นผลิตและคิดค้นผลิตภัณฑ์ขึ้นเองในชุมชน และสร้างบุคลากรที่มีความรู้เพื่อช่วยแก้ปัญหาผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์และพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพยิ่งขึ้น

คำนิยามของคำว่า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หมายความว่า

หนึ่งตำบล	มีหนึ่งผลิตภัณฑ์	หรือ
หนึ่งตำบล	มีหนึ่งผลิตภัณฑ์เด่น	หรือ
หนึ่งตำบล	มีหนึ่งประเพณี	หรือ
หนึ่งตำบล	มีหนึ่งกีฬาเลิศ	หรือ
หนึ่งตำบล	มีหนึ่งแห่งท่องเที่ยว	หรือ
หนึ่งตำบล	มีหนึ่งบทกวี แสดงดนตรี บทเพลง เป็นต้น	

ดังนั้นจะเห็นว่าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์นั้นสามารถมีหลากหลายผลิตภัณฑ์ได้ แต่อย่างน้อยจะมีผลิตภัณฑ์เด่นเป็นผลิตภัณฑ์หลักของตำบลนั้นๆนั่นเอง ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นและลักษณะเด่นของท้องถิ่นนั้นๆ

2.4.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ

จากนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ พ.ศ. 2544 การดำเนินงานตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

- 2.4.3.1 สร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน
- 2.4.3.2 สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน
- 2.4.3.3 ให้ประชาชน คิดเป็น ทำเป็น ในการพัฒนาท้องถิ่น
- 2.4.3.4 ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2.4.3.5 ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- 2.4.3.6 ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้ชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.4 การดำเนินงานตามโครงการ

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบาย หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นไปอย่างรวดเร็วมีเอกภาพและประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ลงวันที่ 7 กันยายน 2544 กำหนดให้มี คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เรียกโดยย่อว่า กอ. นตผ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี มอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ ให้กระทรวงมหาดไทยเป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนและผู้แทนสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระดำรงตำแหน่งสองปี คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ พ.ศ. 2544 มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

2.4.4.1 กำหนดนโยบายยุทธศาสตร์และแผนแม่บทการดำเนินงานเพื่อให้การจัดทำแผนงานมีประสิทธิภาพ

2.4.4.2 กำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์การคัดเลือกและขึ้นบัญชีผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบลที่จะอยู่ในบัญชี หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

2.4.4.3 ศึกษา เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีให้มีการสนับสนุนและเร่งรัด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายยุทธศาสตร์และแผนแม่บทอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.4.4 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

2.4.4.5 ออกระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

2.4.4.6 แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงานที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

2.4.4.7 ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆตามที่คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.5 แนวคิด การคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

เพื่อค้นหาสุดยอดของสุดยอด OTOP (One Tambon One Product) เพื่อเปิดโอกาสและพัฒนายกระดับ OTOP ที่ยังไม่ถึงระดับขึ้นมาจากระดับภูมิภาคสู่สากล โดยการคัดสรรสุดยอด OTOP แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

2.4.5.1 การคัดสรรสุดยอด OTOP ระดับจังหวัด คือเริ่มตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอและจังหวัด

2.4.5.2 การคัดสรรสุดยอด OTOP ระดับภาค

2.4.5.3 การคัดสรรสุดยอด OTOP ระดับประเทศ

2.4.6 หลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

เกณฑ์การคัดสรร ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

2.4.6.1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

2.4.6.1.1 ชื่อกลุ่ม จำนวนสมาชิกกลุ่มผลิตภัณฑ์ ชื่อหัวหน้ากลุ่มสถานที่ตั้งและ

การติดต่อ

2.4.6.1.2 กลุ่มสถานะของกลุ่ม

2.4.6.1.3 จำนวนแรงงาน

2.4.6.2 หลักเกณฑ์ทั่วไป (General Criteria) 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย

2.4.6.2.1 การผลิต ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ เช่น แหล่งที่มาของวัตถุดิบ การขยายแรงงานกำลังผลิต ช่วงระยะเวลาในการผลิต กำลังการผลิต และศักยภาพการผลิตจำนวนมากเพื่อจำหน่าย

2.4.6.2.2 การตลาด คือแหล่งจำหน่ายหลักของสินค้า จำนวนแหล่งสินค้า เครื่องหมายและฉลากช่องทางการจำหน่าย รวมไปถึงความพึงพอใจของลูกค้า

2.4.6.2.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น รูปแบบ สี สัน การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ คุณภาพของผลิตภัณฑ์

2.4.6.2.4 ด้านความเข้มแข็งของชุมชน เช่น ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม การบริหารการจัดการของกลุ่ม

2.4.6.3 หลักเกณฑ์เฉพาะกลุ่มผลิตภัณฑ์ (Specific Criteria)

แยกพิจารณาแต่ละประเภท เช่น ประเภทอาหาร ประเภทเครื่องดื่ม ประเภทเครื่องแต่งกาย สมุนไพร ซึ่งหลักเกณฑ์รายละเอียดในหัวข้อนี้อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ. นตผ.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 ตัวชี้วัดการดำเนินการของกลุ่มและการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม

ลีลาภรณ์ นาคทรพรพ (2538) ได้กล่าวว่า การชี้วัดความเข้มแข็งของกลุ่ม ว่าสามารถพิจารณาจากกรอบตัวชี้วัดได้ ดังนี้

2.5.1 วัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม อาจวัดจากระดับขั้นของการพัฒนากลุ่มว่ามีลักษณะกลุ่มสนใจ หมายถึง มีการร่วมมือถกเถียงถึงปัญหา กลุ่มศึกษาเรียนรู้ทั้งในและนอกชุมชนเพื่อแก้ปัญหา และกลุ่มกิจกรรม หมายถึง มีการลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน

2.5.2 กติกา กลุ่มที่มีความเข้มแข็งจะมีการกำหนด กฎ กติกา ระเบียบต่างๆ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มหรือองค์กรจะมีการกำหนดกฎระเบียบและกติกา เพื่อบังคับกับสมาชิกกลุ่ม สมาชิกควรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบและกติกา และสมาชิกควรปฏิบัติตามกฎระเบียบและกติกาด้วย

2.5.3 สมาชิก กลุ่มที่จะเข้มแข็งได้ ต้องคำนึงถึงสมาชิกในด้านจำนวนและคุณภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสะท้อนถึงความเอาใจใส่ ความพร้อมเพียงในการทำกิจกรรมร่วมกัน และความรู้หน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ การวัดในเรื่องนี้อาจวัดจากจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น ระดับพูดคุยถึงปัญหา ระดับเสนอความคิด และระดับลงมือปฏิบัติ

2.5.4 กรรมการกลุ่ม กรรมการกลุ่มถือเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการช่วยให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง ดังตัวชี้วัดในเรื่องกรรมการกลุ่มที่สำคัญ เช่น ความรู้ความสามารถของกรรมการ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบในการประชุม การติดตามผลงานและประเมินผลงาน

2.5.5 กิจกรรม การดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มทำขึ้นเป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งถึงความเข้มแข็งของกลุ่ม เช่น กิจกรรมด้านการพัฒนาอาชีพของสมาชิก กิจกรรมด้านพัฒนาสังคม กิจกรรมด้านการรับความรู้จากเจ้าหน้าที่ กิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากร

2.5.6 กองทุนของกลุ่ม ความสามารถในการระดมทุนภายใน นับเป็นเครื่องมือสะท้อนถึงศักยภาพและความเข้มแข็งของกลุ่มได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นตัวชี้วัดในประเด็นนี้ ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนธนาคารข้าว เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาองค์กรหรือกลุ่มของตนเอง โดยการเข้าร่วมทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆภายในกลุ่ม จะทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการมีส่วนร่วม รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือองค์กร นอกจากนี้ภายในกลุ่มต้องมีหน้าที่รับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบกติกาขององค์กร รวมถึงการได้รับผลประโยชน์ที่ได้มาจากการเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือองค์กร จะเห็นว่านอกจากจะพิจารณาความพร้อมของการดำเนินงานหรือ โครงการต่างๆเพื่อให้กลุ่มหรือองค์กรเข้มแข็งและบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว การมีส่วนร่วมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริวรรณ วงศ์สมบัติ (2533) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรอิสระดังนี้ คือ อายุ รายได้ ประสบการณ์ฝึกอบรม ความดีในการติดต่อกับเจ้าพนักงานเคหกิจเกษตร และความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม

สุริยา เผ่าจินดา (2536) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรทำนา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรทำนา คือ

1. การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการรับรู้เข้าใจ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อกลุ่ม
2. อายุการเป็นสมาชิก ทำให้กลุ่มเกิดความถ่วงเพราะคนที่เป็นสมาชิกนาน จะทำให้เกษตรกรมีประสบการณ์ในการดำเนินงานกลุ่ม กลุ่มจะสำเร็จเร็วขึ้น
3. ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กลุ่มจะสำเร็จได้เพราะความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เพราะจะเกิดการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน
4. การมีส่วนร่วม การรวมตัวกันวางแผนและดำเนินกิจกรรม การร่วมประชุม ร่วมพัฒนา กลุ่ม ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ
5. การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาและแนะนำ เรื่องการดำเนินงานกลุ่ม ให้ความรู้ด้านเกษตร การตลาด การทำบัญชี ตลอดจนการประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนด้านอื่นๆอีก
6. พื้นที่ถือครอง ถ้ามีพื้นที่ถือครองมากก็จะให้ผลผลิตสูง เศรษฐกิจก็ดี ก็จะนำไปสู่ความสำเร็จ

จันทนา โอสตรกระพันธ์ (2538) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยที่มีความแตกต่างกันในกลุ่มทั้งสองและน่าจะส่งผลทำให้การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประสบผลสำเร็จ คือ ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำกลุ่มในการช่วยสมาชิกตัดสินใจที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะของสมาชิกด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่มและการรับรู้วัตถุประสงค์การดำเนินการกลุ่ม ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่ม คือ กลุ่มจัดการประชุมพร้อมทั้งให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมเดือนละครั้งและกลุ่มให้สมาชิกร่วมกันแสดงความคิดเห็นแก้ไขปัญหาต่างๆขณะร่วมกันดำเนินกิจกรรม และปัจจัยเกี่ยวกับสถานการณ์กลุ่ม ได้แก่ การ

จัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เพื่อจ่ายเป็นเงินปันผลเฉลี่ยคืนตามหุ้นให้แก่สมาชิกอย่างยุติธรรมและกลุ่มเก็บไว้เป็นทุนสำรองเพื่อดำเนินการกลุ่มในปีต่อไป

ผิว่อง หิรัญรังสิต (2539) ศึกษาเรื่อง การรวมตัวของสตรีในชนบท กรณีศึกษากลุ่มสตรีแม่บ้านศรีดอนมูล ตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มสตรีที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มกันในหลายลักษณะ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เงื่อนไขที่เป็นปัจจัยให้มีการรวมกลุ่มกันมีหลายประการ เช่น กรณีความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การแบ่งบทบาทเพศชายและหญิง ประเพณีความเชื่อ และวัฒนธรรมของชุมชน

ใจมานัส พลอยดี (2540) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจชุมชน โดยเปรียบเทียบระหว่างภาพรวมและภาพย่อย พบว่ามีปัจจัยสำคัญ 10 ประการ คือ

1. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการเป็นเจ้าของธุรกิจร่วมกัน
2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับการเป็นผู้นำ ความเป็นผู้นำมีความสำคัญในการกำหนดบทบาทและนโยบายของการดำเนินกิจการ
3. ปัจจัยเกี่ยวกับตัวสมาชิก สมาชิกที่ดีควรมีคุณสมบัติการเป็นผู้ที่มีเป้าหมายเดียวกับธุรกิจ มีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น มีความเชื่อมั่นทั้งต่อตัวผู้นำและธุรกิจ
4. ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน
5. ปัจจัยด้านการเงิน การสะสมทุนด้วยการพึ่งพาตนเอง เป็นปัจจัยสำคัญของการระดมทุนภายในที่มีความมั่นคงกว่าการกู้ยืมเงินจากภายนอก
6. ปัจจัยการบริหารจัดการ ต้องมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
7. ปัจจัยด้านการผลิต การผลิตควรอยู่บนพื้นฐานความได้เปรียบ เช่นการมีวัตถุดิบในชุมชนของตนเอง
8. ปัจจัยด้านแรงงาน ชุมชนควรเลือกการผลิตโดยใช้แรงงานในชุมชนที่มีทักษะฝีมือและความชำนาญในการผลิตนั้นๆ
9. ปัจจัยด้านการตลาด การมีตลาดรองรับสินค้าที่แน่นอนส่งผลดีต่อระบบการผลิต การจ้างงาน และระบบการเงิน
10. ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร การกระจายด้านข้อมูลข่าวสารด้านธุรกิจ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกทราบความเป็นไปที่แท้จริงจะช่วยให้สมาชิกเข้าใจในการดำเนินกิจการนั้นมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท่อนจันทร์ วงศ์พรหม (2540) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มมี 3 ด้านคือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ถือว่าเป็นปัจจัยภายในกลุ่ม ได้แก่ ความสามารถของสมาชิก ต้องมีทักษะ ความชำนาญ และรู้จักการจัดการด้านการตลาด ทำให้กลุ่มปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นปัจจัยภายในกลุ่ม ได้แก่ สมาชิกมีการพึ่งตนเองได้ กลุ่มมีเงินทุนหมุนเวียน มีผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่มีลูกค้าซื้อกันเป็นจำนวนมาก การมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ใจกว้าง ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ มีความยุติธรรม
3. ปัจจัยด้านระบบงาน เป็นปัจจัยภายนอก คือ การได้รับฝึกอบรมกับสมาชิกทั้งสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่ นอกจากนี้ก็มีการได้รับสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภายนอก

สมพันธ์ เตชะอธิก (2540) ได้ศึกษาปัจจัยหรือองค์ประกอบขององค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็งจะต้องประกอบด้วย การมีอุดมการณ์ร่วมกัน การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน การมีผลประโยชน์ร่วมกัน การกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง มีผู้นำที่มีความสามารถและเป็นที่ยอมรับทั้งในด้านความคิด การพูด การกระทำ การเป็นแบบอย่างที่ดีด้านศีลธรรมและด้านการประกอบอาชีพ รวมทั้งความสามารถในการประสานทรัพยากรภายในและภายนอกชุมชน มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

พรหมพันธ์ เจริญธง (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอสนักแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เกิดจากการรู้จักในเรื่องความรู้ในการบริหาร ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและการดำเนินการธุรกิจ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และการพึงพอใจในผลตอบแทนจากกลุ่มแม่บ้านอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลได้แก่ อายุและระดับการศึกษา ปัจจัยด้านสังคมได้แก่ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม การติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและการดำรงตำแหน่งทางสังคม ส่วนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจได้แก่ รายได้รวม รายได้นอกภาคเกษตร รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการดำเนินธุรกิจส่วนร่วมของกลุ่ม มีผลต่อระดับความสำเร็จของกลุ่ม ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่สำคัญคือการขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจ ขาดการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ขาดความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร ขาดความสามัคคี ขาดตลาดจำหน่าย

เทียมหทัย ไชยจันทร์ (2544) ศึกษาเรื่อง ความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มเกิดจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการตอบสนองความต้องการของสมาชิก เพราะทำให้กลุ่มได้รับเงินปันผลและมีงานทำตลอดทั้งปี เป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม โดยสมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการประชุม หรือปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆ ในกลุ่ม

3. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ เป็นการได้รับการถ่ายทอดความรู้และวิชาการ การให้คำปรึกษา การฝึกอบรม ให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

4. ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลุ่ม ซึ่งมีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย การตรวจสอบบัญชีรวมถึงการแจ้งข่าวสารให้กับสมาชิกทำได้ชัดเจน

วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดจากปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการผลิต การผลิตดีถือว่ามีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จของกลุ่ม การผลิตที่ดีควรเป็นการผลิตที่ตรงกับเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ ถ้าในชุมชนมีวัตถุดิบในท้องถิ่น ต้นทุนจากการหาวัตถุดิบก็จะลดลง

2. ปัจจัยด้านการตลาด การมีตลาดรองรับสินค้าที่แน่นอน ราคาที่เหมาะสม ตัวสินค้ามีความพอเพียงกับความต้องการ ล้วนเป็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับการดำเนินงานของกลุ่ม

3. ปัจจัยด้านผู้นำ การมีผู้นำที่มีความพร้อมที่จะสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ มีความเสียสละ มั่นใจ ยอมฟังความเห็นของคนอื่นๆ ล้วนมีส่วนทำให้การทำวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จได้

4. ปัจจัยเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก การมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอกเช่นกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน นักวิชาการ ช่วยให้การดำเนินงานสำเร็จได้

5. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของชาวบ้านเป็นหัวใจหลักในการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นทุกขั้นตอน เช่น การสมัครเป็นสมาชิก การร่วมคัดเลือกประธานหรือผู้นำ การประชุมต่างๆ

6. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีรูปแบบโครงสร้างการบริหารอย่างชัดเจน การบริหารจัดการต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องราบรื่นที่สุด

7. ปัจจัยด้านการเงิน ต้องมีการวางแผนด้านการเงินเป็นประจำ มีการศึกษางบประมาณที่จะใช้ในโครงการอย่างละเอียด หาสมาชิกเพื่อระดมทุนอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าระดมทุนได้ไม่เพียงพอ ทำให้กลุ่มต้องเกิดการกู้ยืมเงิน โดยเฉพาะการกู้เงินนอกระบบ ทำให้กลุ่มมีหนี้สะสม

8. ปัจจัยด้านแรงงาน การมีความพร้อมด้านแรงงานจะทำให้การดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จได้

9. ปัจจัยเกี่ยวกับตัวสมาชิก สมาชิกต้องมีคุณสมบัติที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม การดำเนิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมนี้จะประสบความสำเร็จได้คือ ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ มีเป้าหมายเดียวกัน ซื่อสัตย์ อดทนและความพยายาม

10. ปัจจัยเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร การดำเนินกิจกรรมต้องรับรู้ข่าวสารต่างๆ เช่น ตลาดมีความต้องการสินค้าใด แบบใด แนวโน้มสินค้าที่ชุมชนผลิตเป็นอย่างไร เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบให้ทันกับความต้องการ

นันทนา หาญกล้า (2548) ทำการวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของผลิตภัณฑ์แชมพูสมุนไพรในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ความสำเร็จของกลุ่มผลิตแชมพูสมุนไพรเกิดจากการมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ได้รับการพาไปศึกษาดูงานและจัดฝึกอบรมเป็นประจำ นอกจากนี้แล้ว ด้านการบริหารจัดการเรื่องการทำบัญชีการเงิน ก็ต้องมีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายเป็นประจำ มีการหาสมาชิกเรื่อยๆ เพราะเห็นว่าเมื่อได้สมาชิกเพิ่มขึ้นก็จะทำให้มีเงินทุนของกลุ่มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การตลาดก็สำคัญ กลุ่มต้องมีตลาดรองรับที่แน่นอนทั้งในหมู่บ้านและตำบลอำเภอที่ใกล้เคียง

พรพรรณ คำมัน (2550) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำใสใต้ ตำบลชัยชุมพล อำเภอทับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม คือ

1. ปัจจัยด้านผู้นำ ผู้นำต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นกันเองกับสมาชิกกลุ่ม เก่งพร้อมมีความสามารถ
2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ เช่น มีโครงสร้างการบริหารจัดการอย่างชัดเจน
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ มีการอบรม การศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนความรู้
4. ปัจจัยด้านผลตอบแทน ได้แก่ความพึงพอใจในเรื่องค่าตอบแทน
5. ปัจจัยด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก เช่น การได้รับสนับสนุนด้านต่างๆจากทางภาครัฐ เอกชน
6. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม คือความร่วมมือกันทำกิจกรรมกลุ่มของสมาชิก
7. ปัจจัยด้านแรงงาน มีจำนวนแรงงานพอเพียงในกลุ่มของตน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1 โดยจะมีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่จะมาผลักดันส่งผลให้เกิดความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย (Research Methodologies)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยทำการศึกษาความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ในการเลือกพื้นที่วิจัยครั้งนี้ กลุ่มที่เลือกคือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ซึ่งมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 220 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกตามคุณสมบัติแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มที่เลือกคือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 27 คน ซึ่งผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ดังนี้

1. คณะกรรมการบริหาร จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ เภรัญญิก การตลาด และที่ปรึกษา ฝ่ายละ 1 คน และฝ่ายผลิตอีก 10 คน
2. สมาชิกผู้ถือหุ้นจำนวน 5 คน
3. ประชาชนชาวบ้านจำนวน 1 คน
4. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจำนวน 1 คน
5. ลูกค้าจำนวน 5 คน

3.2 เครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 เครื่องมือ

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย สมุดบันทึก ปากกา กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียงและแนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) นอกจากนี้ยังรวบรวมเอกสารประเภท หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่ม โดยสามารถค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลของห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง รวมทั้งข้อมูลจากวารสาร เอกสารที่ชุมชนมี การบันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลแต่ละประเภทที่ได้รวบรวมไว้ แล้วนำมาบรรยายเป็นผลการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล (Findings and Results)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอ ดังนี้

- 4.1 ประวัติและความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า
- 4.2 การบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า
- 4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า
- 4.4 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

4.1 ประวัติและความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

4.1.1 ที่ตั้งและสภาพทั่วไปของบ้านเหล่า

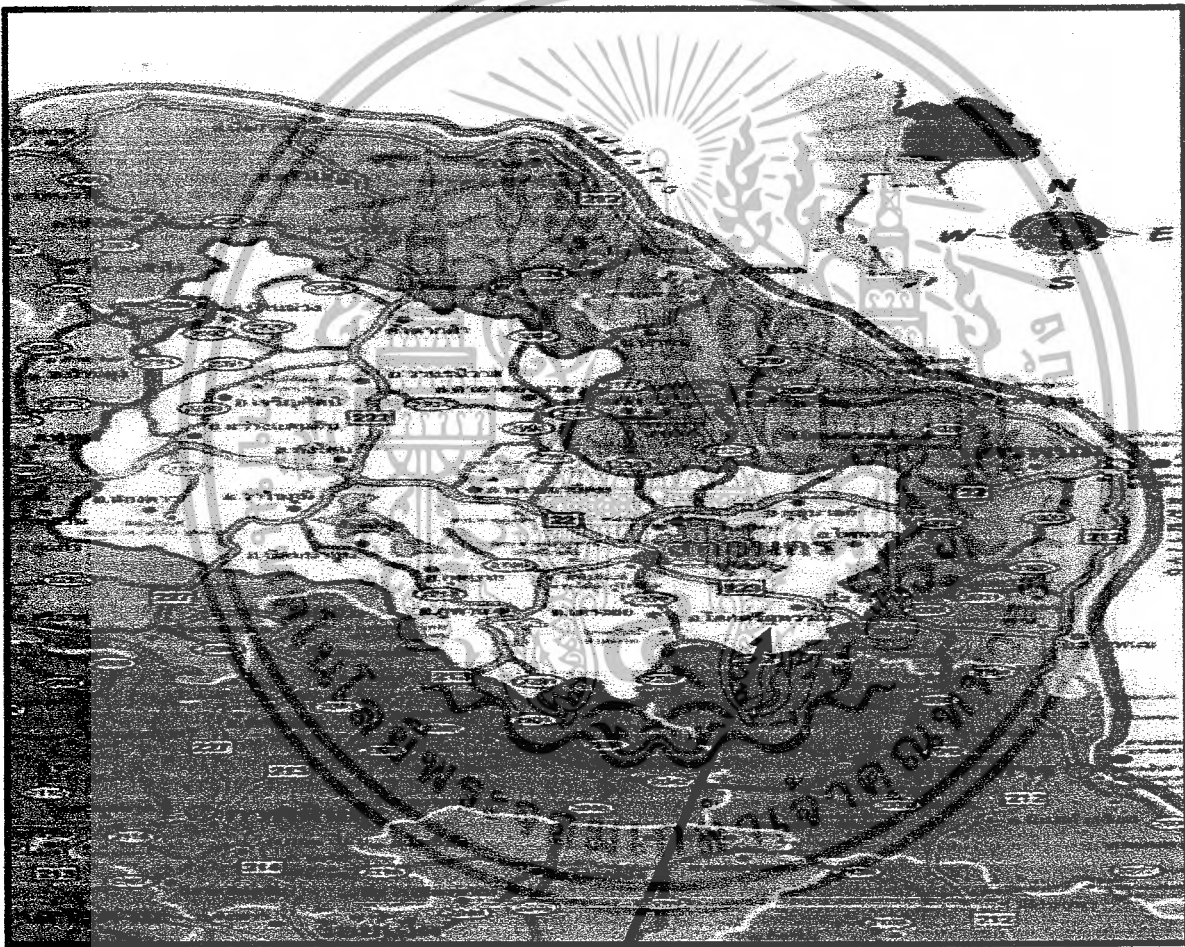
บ้านเหล่าเป็นหมู่บ้านที่แยกออกมาจากบ้านโพนค้อ ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่ สาเหตุที่แยกออกจากบ้านโพนค้อเนื่องจากมีอาณาเขตที่ทำการเกษตรขยายกว้างมากขึ้นและห่างไกลจากหมู่บ้านเดิมเป็นเหตุให้ลำบากเวลาที่จะไปดูแลรักษาผลผลิตทางการเกษตร เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงทำให้ต่างคนก็ไปปลูกเรือนอยู่ตามไร่ตามสวนของตน ซึ่งยังเป็นป่าเป็นดงอยู่จนกลายเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ขึ้น เรียกว่า “บ้านเหล่า” เพราะสถานที่ตั้งบ้านเรือนยังเป็นเหล่าเป็นดงอยู่ ชื่อบ้านเหล่าจึงเรียกกันมาจนถึงปัจจุบัน

“แต่ก่อนป่ามันเยอะ เขาก็เลยตั้งชื่อว่าบ้านเหล่า” (อรุณ พลราชม, สัมภาษณ์)

บ้านเหล่า ตั้งอยู่ในเขตอำเภอ โคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร (ภาพที่ 2) ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม อยู่ใกล้กับเทือกเขาภูพาน และมีอ่างเก็บน้ำห้วยโท ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำที่ไหลลงมาจากเทือกเขาภูพาน จึงช่วยในการป้องกันน้ำท่วม ส่งผลให้มีน้ำท่วมน้อยครั้งกว่าแต่ก่อนที่ยังไม่มีอ่างเก็บน้ำ อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดน้ำท่วมขึ้น พื้นที่ชุมชนบ้านเหล่าก็ต้องท่วมก่อนพื้นที่อื่นเพราะเป็นพื้นที่ต่ำกว่าที่อื่นๆ น้ำที่ถูกกักเก็บในอ่างเก็บน้ำจะนำไปใช้เพื่อการเพาะปลูกของเกษตรกร จึงเหมาะกับการทำการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าวและพืชต่างๆ เช่น ข้าวโพด ถั่วลิสง ยาสูบ มะเขือเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะภูมิอากาศ บ้านเหล่ามีสภาพภูมิอากาศเหมือนกับหมู่บ้านอื่นๆ ทั่วไปในเขตจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 ฤดู คือ ฤดูฝน ฤดูหนาวและฤดูร้อน โดยฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ฤดูหนาวตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม และฤดูร้อนตั้งแต่เดือนเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ซึ่งอากาศโดยส่วนใหญ่แล้วจะไม่ร้อนมากเกินไปเพราะบ้านเหล่าอยู่ใกล้กับเทือกเขาภูพาน แต่อากาศจะหนาวมากในช่วงของฤดูหนาว

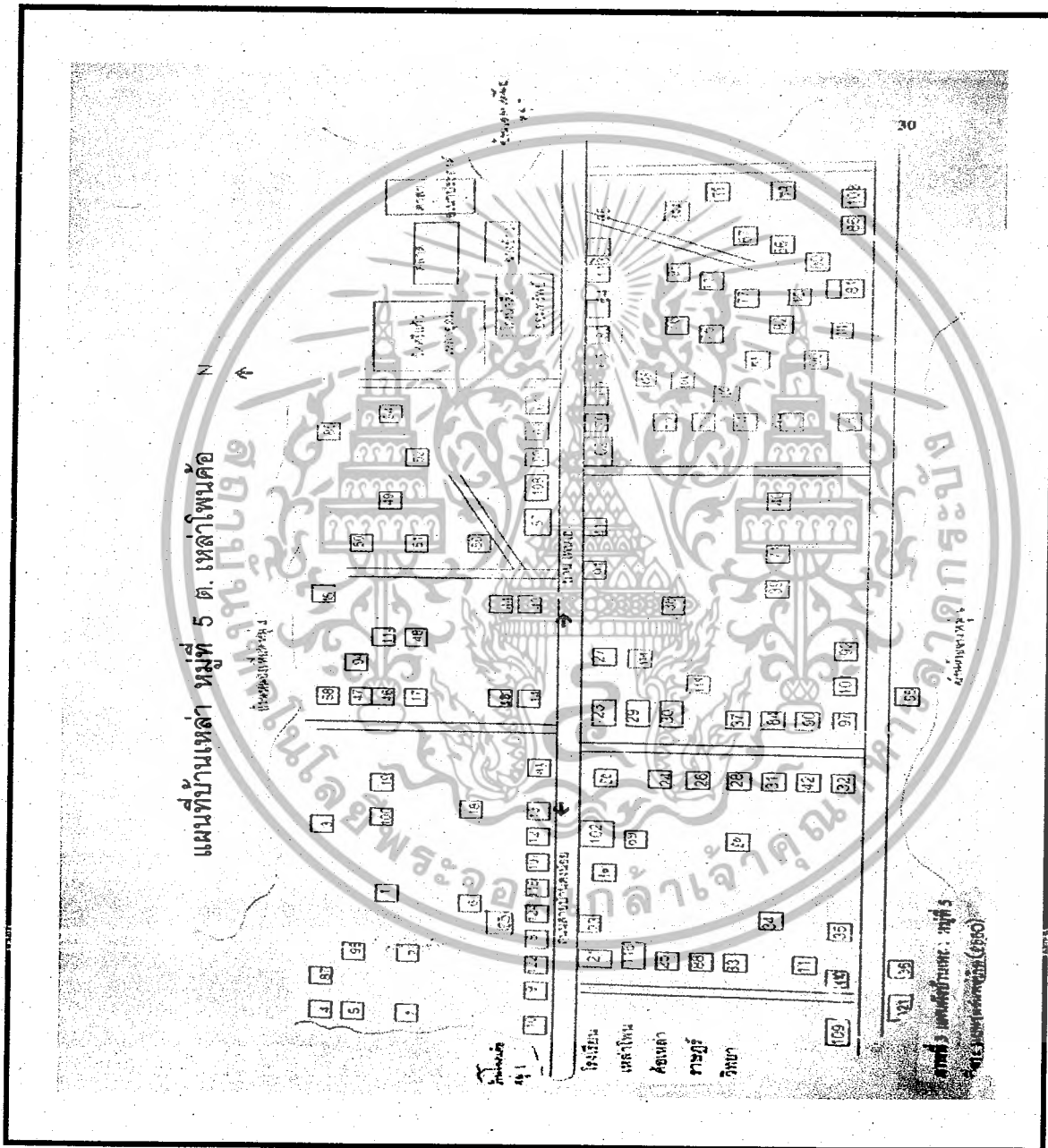
พื้นที่ศึกษาวิจัย

ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดสกลนคร

ที่มา: แผนที่จังหวัดสกลนคร (2550)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ตั้งของหมู่บ้าน จะห่างจากอำเภอโคกศรีสุพรรณประมาณ 9 กิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 แผนที่หมู่บ้านเหล่า หมู่ที่ 5
 ที่มา: แผนแม่บทชุมชนบ้านเหล่า (2550)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทิศเหนือ	จรด หมู่ที่ 4 บ้านหนองเหียน
ทิศใต้	จรด หมู่ที่ 6 บ้านห้วยยาง
ทิศตะวันออก	จรด หมู่ที่ 7 บ้านเหล่าเหนือ
ทิศตะวันตก	จรด หมู่ที่ 1 บ้านโพนค้อ

การปกครอง มีนายบานเย็น คำเพชรดี เป็นผู้ใหญ่บ้าน นายอรุณ พลราชมและนายสุรทิน ชั้นที่ฟ้า เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านจะแบ่งออกเป็น 5 คุ่ม คือ

- คุ่มที่ 1 คุ่มเทพรักษา
- คุ่มที่ 2 คุ่มพนาสวรรค์
- คุ่มที่ 3 คุ่มสันติสุข
- คุ่มที่ 4 คุ่มลูกชาติ
- คุ่มที่ 5 คุ่มราษฎร์พัฒนา

เนื้อที่ทั้งหมด 1,795 ไร่ หรือ 2,821 ตารางกิโลเมตร โดยแบ่งเป็นพื้นที่ทำนา 896 ไร่ พื้นที่ทำไร่ 826 ไร่ และพื้นที่อยู่อาศัยอีก 73 ไร่

จำนวนครัวเรือน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 125 ครัวเรือน โดยมีจำนวนประชากรทั้งหมด 461 คน แยกเป็นชายจำนวน 226 คน เป็นหญิงจำนวน 235 คน

สภาพเศรษฐกิจ บ้านเหล่ามีอาชีพหลักคือการทำนา ในหนึ่งปีทำนา 1 ครั้ง ประชากรในหมู่บ้านมีรายได้เฉลี่ย 21,584 บาท/ครัวเรือน/ปี ประชากรมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน ประชากรในหมู่บ้านเดินทางไม่มีปัญหาเรื่องการสัญจร เนื่องจากมีรถประจำทางในหมู่บ้านวิ่งเข้าไปถึงในตัวเมืองทุกวัน ครัวเรือนมีเงินออมในรูปของกลุ่มต่างๆในหมู่บ้าน เช่น เงินออมของจากการทำบัญชีภาพ กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน รายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่จะมีรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์จากพืชสวน พืชไร่ ขายผลผลิตข้าว และการรับจ้าง

อาชีพ บ้านเหล่ามีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ใกล้กับเทือกเขาภูพาน และมีคลองชลประทานเป็นสายเล็กๆ ซึ่งรับน้ำมาจากอ่างเก็บน้ำห้วยโท ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำที่มีขนาดใหญ่ตั้งอยู่ติดกับเทือกเขาภูพานไม่ไกลจากหมู่บ้านมากนัก จึงเหมาะกับการทำการเกษตร ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะการปลูกข้าว นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงไก่ วัว และปลูกผลไม้ ได้แก่ มะขามหวาน มะปราง มะม่วง ซึ่งให้ผลผลิตดี เนื่องจากดินมีความอุดมสมบูรณ์

สภาพทางสังคม ทุกครัวเรือนได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนสม่ำเสมอ จากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และจากการพูดคุยกัน นอกจากนี้คนในหมู่บ้านยังรับข่าวสารด้านสาธารณสุขได้อย่างรวดเร็วเพราะมีสำนักงานสาธารณสุขตั้งอยู่ห่างจากหมู่บ้านเพียง 2 กิโลเมตร เด็กและเยาวชนได้รับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาภาคบังคับทุกคน ในหมู่บ้านจะมีร้านค้าย่อยกระจายอยู่ทั่วไป มีทั้งขายของชำและร้านขายอาหาร เช่น ก๋วยเตี๋ยว อาหารตามสั่งและของคาวหวาน เป็นต้น

ศาสนา ชาวบ้านเหล่านี้ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่จะไปทำบุญที่วัดศรีแก้ว เหล่าอุดม ซึ่งเป็นวัดที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน ชาวบ้านจะมีกิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีเป็นประจำ เช่น

1. มีการทำบุญตักบาตรทุกวันพระ
2. จัดให้มีการทำบุญประจำปีเพื่อสืบทอดประเพณีอันดีงามทุกปี เช่น บุญบั้งไฟ

บุญผ้าป่า

3. ส่งเสริมการเรียนรู้ธรรมะของเยาวชน เช่น การบวชเรียนภาคฤดูร้อน การบวชชี
4. มีการทะนุบำรุง บูรณะวัด เช่น การซ่อมแซมศาลาวัด

กิจกรรม ในหมู่บ้านจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ มากมาย ซึ่งกิจกรรมจะเป็นสิ่งที่ทำให้คนในหมู่บ้านเกิดความรักความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน กิจกรรมมีดังนี้

1. กิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดตั้งกลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์ กลุ่มปุยหมักชีวภาพอัดเม็ด กลุ่มเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ
2. กิจกรรมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การพัฒนาทำความสะอาดภายในหมู่บ้าน การจัดให้มีการกำจัดขยะมูลฝอยในหมู่บ้าน จัดให้มีการปลูกต้นไม้เนื่องในโอกาสวันสำคัญต่างๆ
3. กิจกรรมด้านการพัฒนาคนในชุมชน เช่น การประชาสัมพันธ์โครงการเลือกตั้ง ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยส่งคณะกรรมการและชาวบ้านเข้าอบรมกิจกรรมต่างๆ เช่น การพัฒนาอาชีพ
4. กิจกรรมด้านความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การรณรงค์ป้องกันยาเสพติด จัดให้มีการรักษาเวรยามในหมู่บ้าน
5. กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย เช่น มีการตรวจสุขภาพของประชากรในหมู่บ้าน มีการออกกำลังกาย เล่นกีฬาและเต้นแอโรบิก

4.1.2 ประวัติการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

จากการศึกษาพบว่า ก่อนที่จะมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า เดิมในปี พ.ศ. 2530 ชาวบ้านได้รวมหุ้นกันสร้างศูนย์สาธิตการตลาดเพื่อเป็นร้านค้าจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในราคาที่ถูกให้กับสมาชิก ซึ่งสินค้าที่นำมาขายจะเป็นสินค้าประเภทปัจจัยการผลิตและเครื่องอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ซึ่งจะมีการปันผลกำไรคืนให้กับสมาชิกที่เข้าหุ้นด้วย จนกิจการได้ล้มเลิกไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปี พ.ศ. 2537 เนื่องจากประสบกับการขาดทุน ไม่มีผลกำไร เนื่องจากขาดการบริหารจัดการที่ดี จนกลุ่มเหลือเฉพาะเงินหุ้นเพียง 50,000 บาทเท่านั้น แต่ชาวบ้านก็ไม่ได้ถอนหุ้น

“หลังจากที่ศูนย์สาธิตการตลาดเลิกกิจการ ชาวบ้านในหมู่บ้านก็ยังไม่มีมีงานอะไรทำ ขาดรายได้ มีหลายคนที่ยอมทำกิจการต่างๆ แต่ก็ทำได้ไม่นานนักก็จะหยุดกิจการลง” (ทองแดง คำภูษา, สัมภาษณ์)

ปี พ.ศ. 2545 นายบานเย็น คำเพชรดี ผู้ใหญ่บ้านบ้านเหล่าคนปัจจุบัน ได้นำความรู้เรื่องการทำน้ำดื่มมาเผยแพร่และเล่าให้ชาวบ้านฟัง จากการศึกษาดูงาน โรงผลิตน้ำดื่ม ในอำเภอมือง จังหวัดมุกดาหาร โดยพูดคุยแลกเปลี่ยนกับชาวบ้านว่าจะทำกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มในหมู่บ้านดีหรือไม่ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชน เป็นการสนองนโยบาย หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่รัฐบาลได้กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนและสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง โดยใช้งบประมาณจากเงินหุ้นที่เหลือจากการทำศูนย์สาธิตการตลาด ชาวบ้านเหล่าส่วนใหญ่เห็นด้วยแต่ก็มีบางกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย เงินหุ้นที่เหลือจากการทำศูนย์สาธิตก็ยังไม่เพียงพอที่จะตั้งโรงผลิตน้ำดื่มได้ จึงได้ระดมทุนกันใหม่ โดยให้ทุกคน ทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าหุ้นได้ โดยแบ่งเป็นหุ้นละ 50 บาท ไม่เกิน 200 หุ้น มีผู้เข้าหุ้นกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่าทั้งหมด 50 คน มีเงินทุนจำนวน 85,000 บาท ซึ่งเพียงพอที่จะตั้งโรงผลิตน้ำดื่ม และตั้งชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า” โดยมีนายบานเย็น คำเพชรดี เป็นประธานกลุ่ม

“ในช่วงแรกๆ นั้นชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกับกลุ่มก็มีจำนวนไม่มากนัก เพราะชาวบ้านคิดว่ากลัวจะไม่ได้ขายผลิตภัณฑ์เพราะว่าน้ำทุกบ้านทุกครัวเรือนต่างก็มีดื่มกันอยู่แล้ว” (สุรทิน ชันทีท้าว, สัมภาษณ์)

ทางกลุ่มเริ่มซื้อเครื่องผลิตน้ำขนาด 15 ลิตร และมีรถยนต์ส่งน้ำ 1 คัน ผลการดำเนินการพบว่าขายน้ำดื่มได้ดีมาก จนไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ของหมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียง

“...ปี 2548 ทางกลุ่มได้มีการขยายกิจการขึ้น โดยมีการเพิ่มขนาดเครื่องผลิตน้ำเป็น 50 ลิตร เดิมจาก 15 ลิตร เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตน้ำให้ได้จำนวนมากขึ้นในแต่ละวัน ให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค...” (สุรทิน ชันทีท้าว, สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ยังเพิ่มจำนวนรถยนต์เพื่อนำมาใช้ในการขนส่งน้ำ เนื่องจากมีประชาชนตามตำบลและอำเภอต่างๆ ที่ใกล้เคียง สนใจและซื้อน้ำจากทางกลุ่มไปบริโภคมากขึ้น เช่น อำเภอเต่างอย อำเภอนาแก อำเภอวังยาง เป็นต้น ทางกลุ่มมีการขายโดยส่งถึงที่ ทำให้ประชาชนพื้นที่ต่างๆ ู้กันอย่างกว้างขวางและหันมาบริโภคน้ำดื่มของกลุ่มมากขึ้น จึงมีประชาชนมาเข้าหุ้เป็นสมาชิกกับกลุ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในหมู่บ้านและหมู่บ้านอื่น จนในปี พ.ศ. 2550 มีจำนวนสมาชิกรวมทั้งหมด 220 คน

“ในปี พ.ศ. 2551 มีงบประมาณของโครงการอยู่ดีมีสุขเข้ามา ทางกลุ่มจึงทำเรื่องของงบประมาณเพื่อขยายโรงผลิตน้ำดื่ม” (สุรทิน ชันท์ท้าว, สัมภาษณ์)

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่ามีการจัดการและการบริหารที่ดี จึงเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน

4.1.3 วัตถุประสงค์ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

- 4.1.3.1 เพื่อก่อให้เกิดรายได้
- 4.1.3.2 เพื่อลดการว่างงานของคนในชุมชน
- 4.1.3.3 เพื่อสร้างศักยภาพให้กลุ่มมีความรู้ และทักษะในการสร้างฝีมืมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ
- 4.1.3.4 เพื่อเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้นเพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภค
- 4.1.3.5 เพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านให้มีชื่อเสียงทั้งในระดับชุมชน ตำบล อำเภอจังหวัด และระดับประเทศ

4.1.4 รางวัลที่ได้รับ

- 4.1.4.1 ปี พ.ศ.2549 ได้รับรางวัลการคิดสรรสุดยอดสินค้า ระดับจังหวัด
- 4.1.4.2 ปี พ.ศ.2549 ได้รับการคัดเลือกเป็นสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับประเทศ

4.2 การบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

4.2.1 กระบวนการทำงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

กลุ่มมีการแบ่งการทำงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน 6 ฝ่ายเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและทำหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเต็มความสามารถ ดังนี้ (ภาพที่ 4)

4.2.1.1 นายบานเย็น คำเพชรดี ประธานกลุ่ม ควบคุมดูแลการผลิตน้ำในแต่ละวัน เป็นผู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ต้องคอยรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มทราบเป็นประจำ นอกจากนี้ยังคอยดูแลความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านด้วย เพราะนายบานเย็นดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน

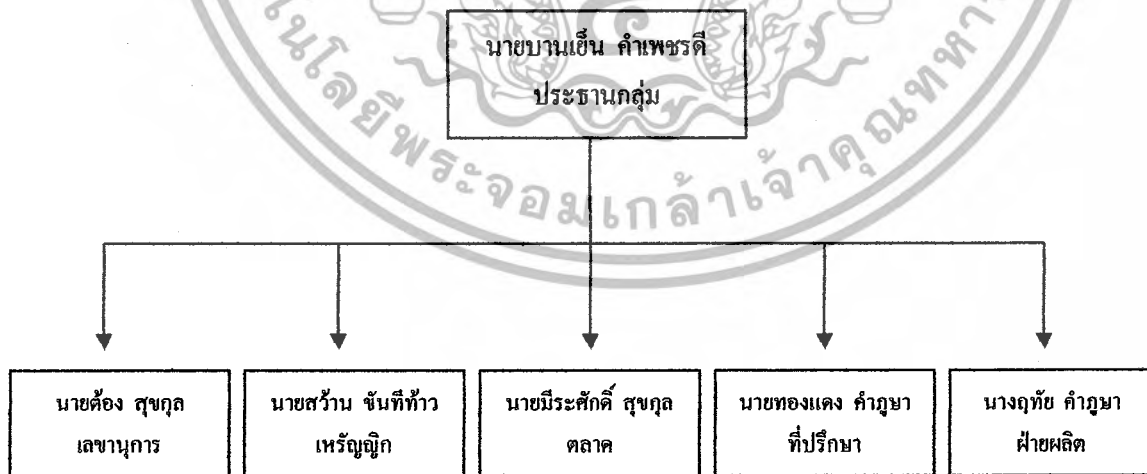
4.2.1.2 นางต้อง สุขกุล หัวหน้าฝ่ายเลขานุการ บันทึกการประชุมต่างๆ ที่กลุ่มได้มีการจัดประชุมขึ้น เช่น การประชุมของกลุ่มสมาชิกฝ่ายผลิตทุกๆ 1 เดือน และทำการสรุปในแต่ละวาระการประชุมว่าได้ประชุมอะไรไปบ้าง

4.2.1.3 นายสว่าง จันทร์ท้าว หัวหน้าฝ่ายเหรียญิก ทำบัญชีรายรับและรายจ่ายในแต่ละวัน และแต่ละเดือน นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่เก็บเงินจากการขายผลิตภัณฑ์ ซึ่งทุกครั้งที่จะมีการปันผลให้กับสมาชิกก็จะมีการทำบัญชีปันผล เพื่อแจ้งยอดเงินเป็นรายการต่างๆ ให้กับสมาชิกได้รับทราบ

4.2.1.4 นายมีระศักดิ์ สุขกุล หัวหน้าฝ่ายการตลาด เป็นผู้ทำหน้าที่หาแหล่งตลาดเพื่อที่จะขายผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การประกาศตามหมู่บ้าน การติดป้ายโฆษณา นอกจากนี้ยังทำหน้าที่คนขับรถเพื่อส่งขายน้ำดื่มให้กับผู้บริโภคอีกด้วย

4.2.1.5 นายทองแดง คำญา ที่ปรึกษา คอยให้คำปรึกษากับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ในเรื่องต่างๆ เช่น ปัญหาของกลุ่มจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร หรือการจัดซื้ออุปกรณ์จะต้องซื้ออย่างไรเพื่อให้มีประสิทธิภาพ

4.2.1.6 นางอุทัย คำญา หัวหน้าฝ่ายผลิต เป็นผู้ที่ควบคุมการผลิตและดูแลสมาชิกฝ่ายผลิตเพื่อให้การจัดซื้อวัตถุดิบ การผลิต การบรรจุภัณฑ์และขนส่ง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 4 โครงสร้างองค์กร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2 ข้อปฏิบัติของกลุ่ม

4.2.2.1 สมาชิกฝ่ายผลิตต้องเข้าร่วมประชุมเดือนละ 1 ครั้ง โดยมีประธานกลุ่มและหัวหน้าฝ่ายผลิตเป็นผู้ดำเนินการประชุม

4.2.2.2 มีการปันผลให้ผู้เข้าหุ้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ทุกๆ 6 เดือน

4.2.2.3 มีการชี้แจงรายละเอียดรายรับรายจ่ายและงบประมาณของกลุ่ม

4.2.2.4 มีฝ่ายตรวจสอบงบประมาณรายได้ของกลุ่ม

4.2.2.5 มีการจัดให้สมาชิกไปดูงานนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้จากการดูงานมาปรับปรุงแก้ไขในกิจการของกลุ่มให้ดีขึ้น

4.2.2.6 มีการแบ่งตารางการทำงานสมาชิกฝ่ายผลิตที่จะมาทำงานที่โรงผลิตน้ำดื่มทุกวัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์

4.2.2.7 สมาชิกฝ่ายผลิตต้องมาทำงานตามตารางการทำงานที่จัดไว้อย่างเป็นระบบทุกวัน ไม่ขาด ถ้ามีธุระจำเป็นจริงๆก็ให้ลาได้แต่ต้องให้คนอื่นมาทำงานแทน

4.2.2.8 ทุก 1 เดือนทางฝ่ายเศรษฐกิจต้องให้เงินเป็นค่าแรงกับสมาชิกฝ่ายผลิต

4.2.2.9 จัดเงินเดือนให้กับสมาชิกฝ่ายผลิตและสมาชิกฝ่ายการตลาดทุกเดือน

4.2.3 การเข้าหุ้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

คนในหมู่บ้านและคนนอกหมู่บ้านสามารถที่จะมาเข้าหุ้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่าได้ โดยที่ไม่จำกัดเพศ อายุ และวัย แต่หนึ่งคนต้องเข้าหุ้ได้ไม่เกิน 200 หุ้ ในราคาหุ้ละ 50 บาท และจะมีการปันผลเฉลี่ยคืนให้กับสมาชิกผู้ถือหุ้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ทุก 6 เดือน ตามจำนวนหุ้

“การมาเข้าหุ้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่าทำให้เราสบายใจ เพราะได้เงินปันผลทุก 6 เดือน และได้เงินมากกว่าการไปฝากไว้ที่ธนาคารอีกด้วย” (สำราญ ยางธิสาร, สัมภาษณ์)

ปัจจุบันมีผู้เข้าหุ้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่าเป็นจำนวนมาก ทั้งคนในหมู่บ้านเอง และคนนอกหมู่บ้าน รวมทั้งคนในตำบลและอำเภอต่างๆ โดยคนในหมู่บ้านเหล่าที่เข้าหุ้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ในปี พ.ศ. 2545 มีจำนวน 50 คน และในปัจจุบันมีจำนวน 155 คน มีสมาชิกนอกหมู่บ้านอีกจำนวน 65 คน รวมสมาชิกทั้งหมด 220 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.4 การปันผลเฉลี่ยคืน

การปันผลเฉลี่ยคืนให้สำหรับสมาชิกผู้ถือหุ้นกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า จะมีการปันผลทุกๆ 6 เดือน คือช่วงเดือนมกราคม และเดือนกรกฎาคม โดยเงินที่ได้รับจากการปันผลนั้นขึ้นอยู่กับรายได้ของกลุ่มด้วย แต่ส่วนใหญ่การปันผลของแต่ละครั้งสมาชิกผู้ถือหุ้นจะได้เงินปันผลหุ้นละไม่ต่ำกว่า 7 บาท (คนที่เข้า 1 หุ้น ก็จะได้รับเงินปันผลเฉลี่ยคืน 7 บาท ต่อการปันผลทุกๆ 6 เดือน)

“ในช่วงของฤดูร้อนทำให้มีการขายผลิตภัณฑ์น้ำดื่มได้ดี ก็จะมีการปันผลเฉลี่ยคืนให้หุ้นละ 10-11 บาทเลยทีเดียว” (ส่วาน ชันที่ข้าว, สัมภาษณ์)

สำหรับสมาชิกผู้ถือหุ้นกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ก่อนที่จะถึงเวลาปันผลเฉลี่ยคืนจะได้รับแจ้งข่าวจากผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านของตนเอง โดยทางประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า จะแจ้งให้ทราบก่อนหน้า

“การมารับเงินปันผลเฉลี่ยคืนจะพากันมารับที่ตลาดของบ้านเหล่า เพราะใกล้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่าและเป็นลานกว้าง สะดวกต่อการรับเงิน” (อะฮวย ชินบุตร, สัมภาษณ์)

4.2.5 เงินเดือนสำหรับสมาชิก

ทางกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า จะมีการจัดเงินเดือนให้กับสมาชิกฝ่ายผลิตและสมาชิกฝ่ายการตลาด โดยสมาชิกฝ่ายผลิตจะได้ค่าแรงคนละ 80 บาท/คน/วัน สมาชิกฝ่ายผลิตในแต่ละวันจะมีกลุ่มละ 3 คน แต่ดำเนินการ 1 วันผลิตน้ำดื่มได้ 20 ลิตร ได้มากกว่าวันละ 240 ถึง จะให้เงินกับสมาชิกฝ่ายผลิตถึงละ 1 บาท เช่นสมาชิกฝ่ายผลิต ผลิตน้ำได้วันละ 249 ถึง สมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มก็จะได้เงินกลุ่มละ 249 บาท/วัน หรือคนละ 83 บาท แต่ถ้าผลิตน้ำไม่ถึงวันละ 240 ถึง ก็จะคิดค่าแรงให้ คนละ 80 บาท/วัน หรือกลุ่มละ 240 บาท/วัน นอกจากนี้ยังมีการผลิตน้ำขวดขนาด 950 ซีซี โดยสมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มใดทำได้วันละ 1 แพค หรือ จำนวน 12 โหล สมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มนั้นก็จะได้เงินกลุ่มละ 10 บาท/วัน แต่เงินที่จะให้กับสมาชิกฝ่ายผลิตจะให้เดือน โดยให้ในช่วงที่สมาชิกฝ่ายผลิตได้เข้าร่วมประชุมกันในแต่ละเดือน

“เงินเดือนที่ได้ก็เป็นจำนวนไม่มากนักแต่ก็ดีกว่าตอนที่ไม่มีอะไรทำเลย เพราะไม่มีเงินใช้จ่ายอะไรเลยพอสิ้นเดือนมา จึงคิดว่าเงินเดือนที่ได้ก็เป็นสิ่งที่พอใจอย่างมาก อย่างน้อยก็ยังใช้เป็นค่าน้ำ ค่าไฟฟ้าและค่าอาหารได้บ้าง” (อะฮวย ชินบุตร, สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนสมาชิกฝ่ายการตลาคนั้นจะได้รับเงินเดือนละ 2,500 บาท/หนึ่งคันรถ เพราะสมาชิกฝ่ายการตลาจะทำงานทุกวันโดยขับรถออกไปขายส่งน้ำให้กับผู้บริโภค

4.2.6 กระบวนการผลิตน้ำดื่ม

กรรมวิธีการผลิตน้ำดื่มของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า สามารถแบ่งออกตามขั้นตอนการผลิตด้วยวิธี ตามลำดับ ดังนี้(ภาพที่ 5)

4.2.6.1 ใช้เครื่องสูบน้ำจากใต้บาดาลมาเก็บไว้ที่ถังพักน้ำ ซึ่งถังพักน้ำจะมีการเติมคลอรีนให้กับน้ำที่พักไว้ด้วยเพื่อฆ่าเชื้อโรคในปริมาณ 0.01 พีพีเอ็ม และพักน้ำไว้ 20-30 นาที โดยก่อนเติมคลอรีนนั้นต้องดูก่อนว่าน้ำที่พักในบ่อนั้นตกตะกอนแล้วหรือยัง

“ถ้าน้ำยังไม่ตกตะกอนหากมีการเติมคลอรีนจะทำให้เกิดตะกอนแดงได้ ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคได้” (สุรทิน ขันที่ท้าว, สัมภาษณ์)

4.2.6.2 ป้อนน้ำจะนำน้ำจากถังพักน้ำมายังเครื่องกรองตัวแรกคือ เครื่องกรองแมงกานีสแซนด์ซึ่งทำหน้าที่ในการกรองสนิมเหล็กและกรองให้น้ำใส

4.2.6.3 น้ำที่ถูกกรองจากเครื่องกรองแมงกานีสแซนด์จะไหลมายังเครื่องกรองคาร์บอนซึ่งเครื่องกรองนี้จะทำหน้าที่ในการกำจัดกลิ่นสี รสที่ไม่พึงประสงค์ที่มีอยู่ในน้ำ และช่วยในการกำจัดคลอรีนที่ตกค้างอยู่

4.2.6.4 น้ำที่ถูกกรองจากเครื่องกรองคาร์บอน จะไหลมายังเครื่องกรองเรซินซึ่งเป็นเครื่องลดความกระด้างของน้ำและกรองหินปูน

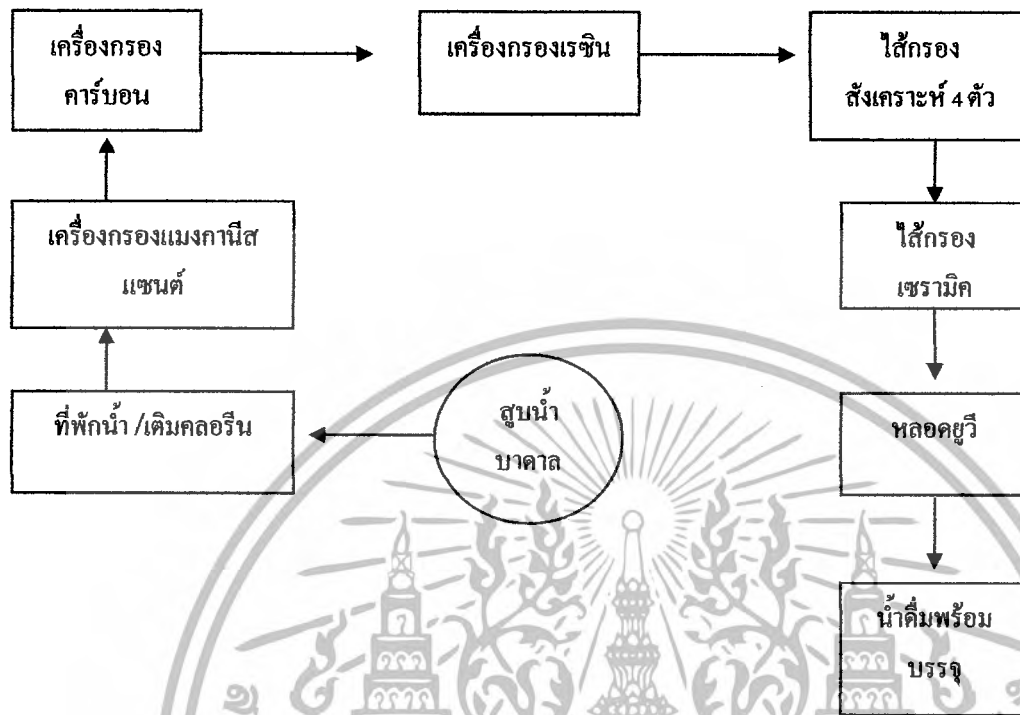
4.2.6.5 น้ำที่ถูกกรองจากเครื่องกรองเรซินจะไหลมายังไส้กรองสังเคราะห์ 4 ตัว ซึ่งจะทำหน้าที่กรองน้ำให้เศษฝุ่นและสารแขวนลอยออกไป นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการกรองและการฆ่าเชื้อในน้ำ

4.2.6.6 หลังจากถูกกรองด้วยไส้กรองสังเคราะห์ 4 ตัวแล้ว น้ำก็จะไหลมายังไส้กรองเซรามิก ซึ่งทำหน้าที่กรองจุลินทรีย์ที่มีขนาดใหญ่และกรองฝุ่นที่มีขนาดเล็ก

4.2.6.7 น้ำที่ถูกกรองจากไส้กรองเซรามิก จะไหลมายังหลอดยูวี ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกรรมวิธีผลิตน้ำ โดยหลอดยูวีจะทำหน้าที่ฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ที่ไม่พึงประสงค์ได้ถึงร้อยละ 95

4.2.6.8 น้ำที่ผ่านการกรองตามขั้นตอนต่างๆก็จะนำมาบรรจุลงถึงขนาด 20 ลิตร และบรรจุลงขวดขนาด 950 ซีซี ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5 แผนผังขั้นตอนวิธีการผลิตน้ำดื่ม

4.2.7 การควบคุมคุณภาพ

4.2.7.1 มีการตรวจสอบคุณภาพและทำความสะอาดไส้กรองสังเคราะห์ที่ใช้ในการกรองน้ำ สัปดาห์ละครั้ง โดยใช้แรงดันอ่อนขัดล้างในน้ำสะอาด นำไปผึ่งให้แห้ง ก่อนใช้ก็แช่ในคลอรีนเข้มข้น 100 พีพีเอ็ม 20 นาที

4.2.7.2 บำรุงรักษาและทำความสะอาดไส้กรองเซรามิก สัปดาห์ละครั้ง โดยแช่ในน้ำสะอาดและใช้แรงดันอ่อนขัดเบาๆ ไปในทิศทางเดียวกันจนครบสีน้ำตาลหลุดออก ล้างด้วยน้ำสะอาดอีกครั้ง ผึ่งให้แห้ง ก่อนใช้แช่คลอรีนเข้มข้น 100 พีพีเอ็ม นาน 20 นาที

4.2.7.3 สมาชิกฝ่ายผลิตที่ผลิตน้ำ เวลาทำการบรรจุต้องแต่งกายสะอาดและล้างมือให้สะอาดอย่างทั่วถึง ฆ่าเชื้อโรคที่มือด้วยเอทิลแอลกอฮอล์เข้มข้นร้อยละ 70 ไม่จับปากขวดขณะบรรจุน้ำ

4.2.7.4 การบรรจุน้ำดื่มจะทำบนแท่นที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนเชื้อโรคระหว่างการบรรจุ ไม่ทำการบรรจุกับพื้น เนื่องจากทำให้เกิดการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์

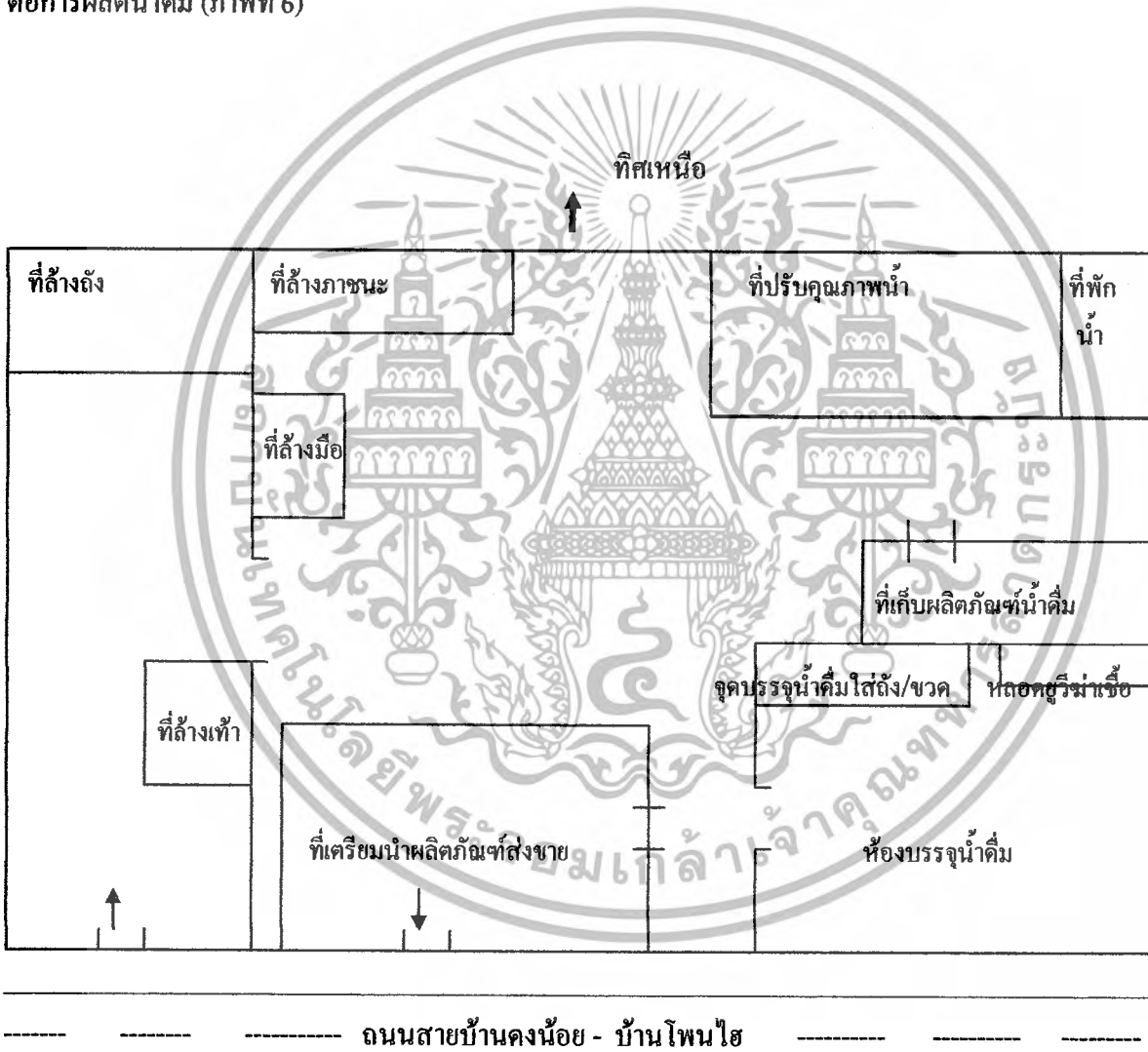
4.2.7.5 การขนส่งจะวางบนรถไม่อัดกันแน่นเกินไป อากาศถ่ายเทสะดวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.7.6 มีการควบคุมการปนเปื้อนเชื้อโรค โดยการไม่ให้คนที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในโรงผลิตน้ำ โดยเฉพาะห้องบรรจุน้ำดื่ม

4.2.7.7 การควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ มีการตรวจคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ด้านความสะอาด ลักษณะการบรรจุ ปริมาณน้ำหนักสุทธิ

4.2.7.8 มีการจัดการพื้นที่ภายในโรงผลิตน้ำดื่มอย่างเป็นระเบียบ ทำให้ง่าย และสะดวกต่อการผลิตน้ำดื่ม (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 แผนผังโรงผลิตน้ำดื่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.8 แหล่งวัตถุดิบ

เป็นวัตถุดิบที่สำคัญของการผลิตน้ำดื่มของกลุ่ม น้ำ เป็นวัตถุดิบที่หาได้ง่าย เป็นน้ำที่มีคุณภาพดี ไม่มีสิ่งเจือปนมากเหมือนแหล่งน้ำที่อยู่ใกล้ชุมชนเมือง เนื่องจากความได้เปรียบของบ้านเหล่าที่ตั้งอยู่ใกล้กับเทือกเขาภูพาน จึงได้เปรียบกว่าแหล่งผลิตน้ำที่อื่นๆ ไม่จำเป็นที่จะใช้เงินไปซื้อจากแหล่งอื่นๆ เพราะมีในหมู่บ้านอยู่แล้ว ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในด้านวัตถุดิบ จึงสามารถนำเงินไปใช้จ่ายค่าอื่นๆในกลุ่มได้อย่างเพียงพอ

4.2.9 การบรรจุและปิดฉลาก

ผลิตภัณฑ์ 2 แบบ คือ ถังขนาด 20 ลิตร และขวดขนาด 950 ซีซี การบรรจุในถังขนาด 20 ลิตร หลังจากบรรจุน้ำเสร็จ จะนำฝาามาปิดให้แน่นสนิท แล้วหุ้มด้วยฉลากซึ่งจะมีชื่อสินค้า เครื่องหมาย อย. สถานที่ผลิต น้ำหนักสุทธิ ที่อยู่ผู้ผลิต และชื่อกลุ่มผู้ผลิต การหุ้มฉลากจะใช้น้ำร้อนเทกระทบกับฉลากพลาสติกที่หุ้มระหว่างคอและฝาขวด เมื่อฉลากโดนน้ำร้อนก็จะหดตัวและหุ้มระหว่างคอและฝาลงพอดี

การบรรจุในขวดขนาด 950 ซีซี ภายนอกขวดจะเขียนชื่อสินค้า เครื่องหมาย อย. สถานที่ผลิต น้ำหนักสุทธิ ที่อยู่ผู้ผลิต และชื่อกลุ่มผู้ผลิต ไว้เช่นกัน หลังจากบรรจุน้ำเสร็จก็ปิดฝาขวดให้แน่นและสนิทนำไปใส่ถุงไว้ ถุงละ 6 ขวด

4.2.10 ปริมาณการผลิตต่อเดือน

ฝ่ายผลิตของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ปริมาณการผลิตในแต่ละเดือน มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ปริมาณการผลิตต่อเดือน

ลำดับที่	รายการสินค้า	กำลังการผลิต (ถัง/เดือน)
1.	น้ำดื่มที่เป็นชนิดถังละ 20 ลิตร	6,000 ถัง
2.	น้ำดื่มที่เป็นชนิดขวด ขวดละ 950 ซีซี	2,500 โหล

ที่มา: กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า (2549)

4.2.11 การรับรองมาตรฐาน และเกณฑ์การตั้งราคา

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ได้รับการรับรองมาตรฐานจากคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เลขที่ 47-2-00146-2-0001 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2545

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกณฑ์การตั้งราคาน้ำมันของกลุ่ม ได้ใช้เกณฑ์ ดังนี้

1. น้ำมันรถในการขนส่ง
2. ค่าแรง (ค่าจ้างรายเดือน)
3. ค่าไฟฟ้า
4. ค่าแก๊สหุงต้ม
5. ค่าน้ำประปา
6. ต้นทุนราคาของบรรจุภัณฑ์ คือ

- ถึงขนาด 20 ลิตร ราคา ถึงละ 75 บาท ซึ่งจะเลือกใช้เกรด A เพราะให้การใช้งานยาวนาน
- ขวดขนาด 950 ซีซี ราคา ขวดละ 1.85 บาท
- ฝาปิดถึงขนาด 20 ลิตร ราคา ฝาละ 9 บาท
- ฝาปิดขวดขนาด 950 ซีซี กิโลกรัมละ 90 บาท
- ถูบรรจุภัณฑ์

การจำหน่ายน้ำมันของกลุ่มในระหว่าง พ.ศ. 2545 – 2547 ถึงขนาด 20 ลิตร จะจำหน่ายในราคา ถึงละ 5 บาท และแบบที่เป็นขวดขนาด 950 ซีซี จะจำหน่ายโหลละ 25 บาท เพราะช่วงนั้นค่าใช้จ่ายต่างๆ ภายในกลุ่มยังไม่มาก ทางกลุ่มจะเน้นการตั้งราคาโดยใช้เกณฑ์ราคาน้ำมันเป็นหลักสำคัญที่สุด เพราะน้ำมันแพงจะทำให้สิ้นเปลืองค่าขนส่งเป็นอย่างมาก ใน พ.ศ. 2548 - ปัจจุบัน ได้กำหนดราคาน้ำมันใหม่เพราะราคาน้ำมันสูงขึ้นและค่าใช้จ่ายในกลุ่มก็เพิ่มมากขึ้น โดยที่ถึงขนาด 20 ลิตร จะจำหน่ายในราคา ถึงละ 8 บาท และแบบที่เป็นขวดขนาด 950 ซีซี จะจำหน่ายโหลละ 32 บาท

4.2.12 ด้านการตลาดและการจัดจำหน่าย

การจำหน่ายจะมีการขายส่งถึงที่และถ้าหากลูกค้าต้องการมาซื้อที่กลุ่มเองก็สามารถมาซื้อเองก็ได้ โดยในแต่ละวันจะมีสมาชิกฝ่ายการตลาดขับรถและนำน้ำมันไปขายตามหมู่บ้านต่างๆ ในตำบลใกล้เคียง คือ

1. บ้านหนองเหียน
2. บ้านหนองบ่อ
3. บ้านโพนค้อ
4. บ้านโพนไฮ
5. บ้านคงน้อย
6. บ้านแมคนาทม
7. บ้านโคกนาดี
8. บ้านห้วยยาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. บ้านโพสูง

นอกจากนี้ยังมีผู้บริโภคต้องการซื้อผลิตภัณฑ์น้ำดื่มของกลุ่มเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นพื้นที่ต่างอำเภอออกไป ทางกลุ่มจึงจัดโควตา ออกไปส่งตามพื้นที่ดังกล่าว ได้แก่ อำเภอต่างอย อำเภอวังยาง อำเภอนาแก และอำเภอเมืองบางส่วน

เจ้าของร้านมินิมาร์ทหลายแห่งได้สั่งซื้อผลิตภัณฑ์น้ำดื่มกับทางกลุ่มเช่นกัน ส่วนใหญ่ซื้อแบบขวดขนาด 950 ซีซี เช่น ร้านแสงสีในเมืองสกลนครและ ร้านค้าต่างๆ ตามหมู่บ้านทั่วไป

4.2.13 รายรับรายจ่าย

รายรับจากการขายน้ำดื่ม ในแต่ละปีรายรับในช่วงของเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายนจะเพิ่มขึ้น และจะขายได้ลดลงในช่วงเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไปเพราะเข้าสู่ฤดูฝน ซึ่งผู้วิจัยได้ยกรายละเอียดรายรับรายจ่ายจาก ปี พ.ศ. 2549 ดังนี้ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงรายรับต่อเดือนจากการขายน้ำดื่มในปี พ.ศ. 2549

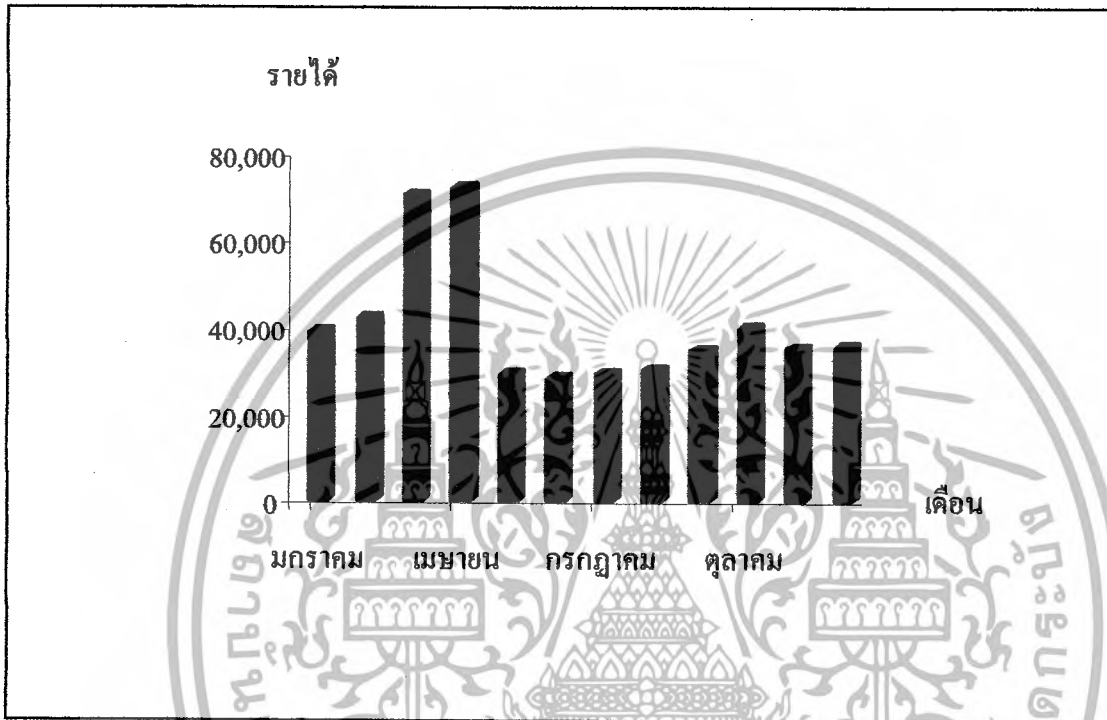
เดือน	รายได้ (บาท)
มกราคม	38,801
กุมภาพันธ์	42,008
มีนาคม	70,541
เมษายน	72,087
พฤษภาคม	29,106
มิถุนายน	28,113
กรกฎาคม	29,238
สิงหาคม	30,127
กันยายน	34,716
ตุลาคม	39,851
พฤศจิกายน	35,112
ธันวาคม	35,218
รวม	484,918

ที่มา: กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า (2549)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายรับของการขายน้ำดื่มแต่ละเดือน ในปี พ.ศ. 2549 สามารถแสดงเป็นกราฟ ดังนี้ (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 7 กราฟแสดงรายรับจากการขายน้ำดื่มแต่ละเดือน ในปี พ.ศ. 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อนำรายรับรายจ่ายจากการทำบัญชีของฝ่ายเหรียญก ใน ปี พ.ศ. 2549 มาคิดทั้งรายรับและรายจ่ายได้จะได้ผลกำไร ดังนี้ (ตารางที่ 3, 4)

ตารางที่ 3 รายรับต่อปี ในปี พ.ศ. 2549

รายรับ	จำนวน (บาท)
ขายน้ำถัง (20 ลิตร)	193,918
ขายน้ำขวดหน้าร้าน (950 ซีซี)	291,000
รวมรายรับ	484,918

ที่มา: กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า (2549)

ตารางที่ 4 รายจ่ายต่อปี ในปี พ.ศ. 2549

รายจ่าย	จำนวน (บาท)
ค่าน้ำมันรถ	144,000
ค่าซ่อมบำรุงอุปกรณ์	15,780
ค่าตอบแทนต่อเดือน (ค่าจ้าง)	60,000
ค่าไฟฟ้า, ค่าแก๊ส, อื่นๆ	24,270
รวมรายจ่าย	244,050

ที่มา: กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า (2549)

ดังนั้นกำไรจากการขายน้ำดื่มประจำปี พ.ศ. 2549 มีรายละเอียด ดังนี้

รายรับ	484,918	บาท
รายจ่าย	184,050	บาท
กำไร	240,868	บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการดำเนินงานมาถึง 7 ปี พบว่ากลุ่มได้กำไรในแต่ละปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จนถึงปัจจุบัน (ตารางที่ 5) มีรายละเอียดดังนี้

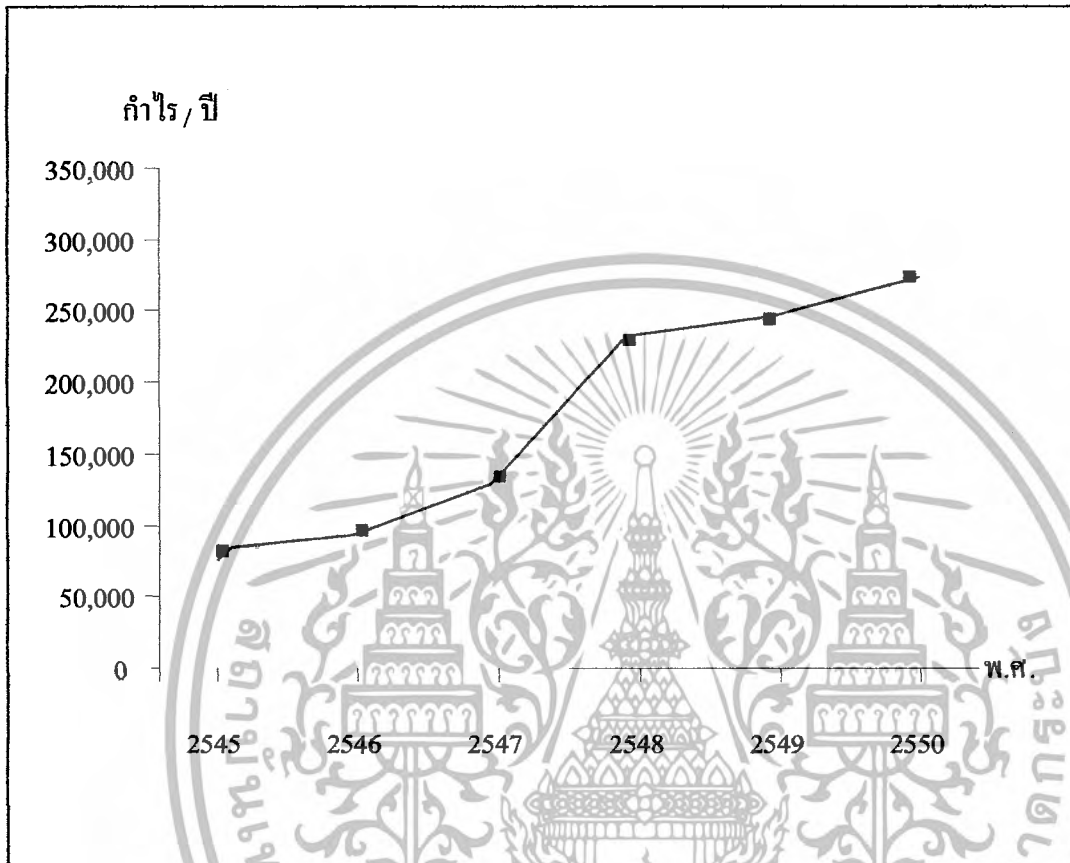
ตารางที่ 5 กำไรต่อปีของกลุ่มระหว่าง ปี พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2550

ปี พ.ศ.	กำไร/ปี (บาท)
2545	80,978
2546	97,687
2547	133,210
2548	235,759
2549	240,868
2550	272,453

ที่มา: กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า (2550)

จากกำไรของการขายน้ำดื่มแต่ละปี จะเห็นถึงการเกิดพัฒนาการของกลุ่มเป็นลำดับ โดยมีกำไรในแต่ละปีเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2548 จึงได้เพิ่มกำลังการผลิตน้ำดื่มขึ้นและทำให้กำไรได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถแสดงเป็นกราฟ (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 กราฟ แสดงกำไร/ปี ที่ได้จากการขายน้ำดื่มระหว่าง ปี พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2550

4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

4.3.1 ปัจจัยภายใน

4.3.1.1 ผู้นำ

ผู้นำของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า คือ นายบานเย็น คำเพชรดี ซึ่งเป็นประธานกลุ่มที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกและเป็นผู้ที่ก่อตั้งกลุ่ม ผลการศึกษาความเป็นผู้นำพบว่า นายบานเย็น คำเพชรดี มีคุณสมบัติการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพหลายด้าน ดังนี้

4.3.1.1.1 เป็นผู้นำที่มีความเอื้ออาทร ปฏิบัติต่อสมาชิกทุกคนด้วยความจริงใจ ห่วงใยสมาชิกทุกคน ไม่เห็นแก่ตัว จะช่วยเหลือครอบครัวของสมาชิกที่เดือดร้อน ไม่เอาเปรียบสมาชิก เช่น รถยนต์ 1 คัน ก็เป็นของผู้นำที่ได้นำมาให้กลุ่มใช้ในการส่งน้ำดื่ม โดยที่ไม่คิดเงินหรือปันผลให้มากกว่าคนอื่น ๆ ผู้นำมีอะไรก็จะนำมาแบ่งให้สมาชิกเสมอ จึงเป็นที่รักใคร่ของสมาชิกกลุ่มทุกคน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.1.1.2 เป็นผู้นำที่มีลักษณะท่าทางที่น่าเชื่อถือ เป็นผู้นำทั้งทางด้านความคิดและการกระทำที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นผู้ที่สามารถติดต่อกับสมาชิกภายนอกได้เป็นอย่างดี เป็นที่ยอมรับของชุมชน และหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดี เช่น โรงเรียน วัด องค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ยังได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน

“เขาเป็นคนที่ใครๆก็รู้จัก เพราะผู้ใหญ่เป็นผู้นำที่ดี เชื่อถือได้ คนทั้งตำบลก็รู้จักแหละ” (อัจฉรา คำเพชรดี, สัมภาษณ์)

4.3.1.1.3 เป็นผู้นำที่มีความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกกลุ่มทุกคน ทำให้สมาชิกทุกคนตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และเต็มความสามารถ

“ผู้ใหญ่เป็นกันเองมาก พูดหยอกกันเล่นเสมอ แต่ผู้ใหญ่ก็ตอบแบบตลกกลับคืนและยิ้มตอบเสมอ” (หนูพันธ์ ชาชมราช, สัมภาษณ์)

4.3.1.1.4 เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร เป็นผู้ที่ใช้คำพูดที่สุภาพไพเราะ พูดให้กำลังใจสมาชิกเสมอ ในการทำงานจะใช้คำพูดแบบพี่น้อง แบบเพื่อนร่วมงานจะเลี่ยงการใช้การออกคำสั่งหรือสั่งการ พูดจาเสียงดังฟังชัดจน ทำให้สมาชิกทุกคนเข้าใจและยินดีปฏิบัติตาม การใช้คำพูดไม่เคยบั่นทอนผู้ใด ไม่ใช้คำพูดที่ทำให้เพื่อนร่วมงานรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ ในการมอบหมายงานภายในกลุ่ม หรืองานที่ต้องทำนอกกลุ่ม จะมีการสอบถามความเห็นของสมาชิก โดยมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ ความสามารถและความถนัดของสมาชิก นอกจากนี้แล้วผู้นำยังเป็นคนที่เก่ง มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซื่อสัตย์

“ผู้ใหญ่เป็นคนทำงานเก่งมาก และช่วยเหลือชาวบ้านตลอด” (ต้อง สุขกุล, สัมภาษณ์)

“ผู้ใหญ่บ้านเย็น เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสมาชิก ชอบให้กำลังใจกับการทำงานกับพวกเราเสมอเลย” (ฤทัย คำภูษา, สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.1.2 สมาชิกกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่าแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สมาชิกคณะกรรมการบริหารงาน หมายถึง สมาชิกผู้ถือหุ้นที่มีหน้าที่เป็นกรรมการบริหารงานในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า โดยมีฝ่ายที่สำคัญ 6 ฝ่ายคือ ประธาน เลขานุการ เจริญญิก การตลาด ที่ปรึกษา และการผลิต ส่วนสมาชิกผู้ถือหุ้น หมายถึง สมาชิกผู้ถือหุ้นทั่วไป มิได้มีหน้าที่ในการเป็นกรรมการบริหารงานในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า แต่ได้รับเงินปันผลจากการดำเนินงานทุกๆ 6 เดือน ปัจจุบันมีสมาชิกรวมทั้งหมด 220 คน

“สมาชิกกลุ่มเรามี 2 ฝ่ายคือสมาชิกคณะกรรมการบริหารกับสมาชิกผู้ถือหุ้นทั่วไปแต่ก็ได้เงินปันผลเช่นกัน” (ศิวพร จันทร์ท้าว, สัมภาษณ์)

“ตอนแรกๆก็มีสมาชิกละแ่แต่ตอนนี้มีสมาชิกรวมทั้งหมด 220 คนแล้ว” (บานเย็น คำเพชรดี, สัมภาษณ์)

สมาชิกทุกคนทุกคนให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี สมาชิกมีความรู้สึกเป็นเจ้าของทำให้เกิดความรักและความเต็มใจกับงานที่ทำ ทุกคนต่างก็ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การทำงานของฝ่ายผลิตในกลุ่มจะไม่มีการเกรงเกรียงคนเกินไป เพราะจะมีวิทย์ไว้เปิดเพลงฟัง หรือก็พูดคุยกันอย่างเป็นกันเองในขณะที่ทำงาน โดยที่ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานเลย สมาชิกจะมีการประสานงานกันทำงานอย่างเป็นระบบ โดยสมาชิกของฝ่ายผลิตจะมีการแบ่งหน้าที่กันทำในแต่ละวันอย่างชัดเจน ทุกคนให้ความสำคัญกับหน้าที่ประจำวัน ถ้าใครไม่สามารถที่จะมาทำหน้าที่ได้ก็ต้องหาคนอื่นมาแทน

“เราทำงานแบบสบายๆไม่เครียดอะไรเลย นั่น วิทย์เปิดฟังได้ณะคะไม่ว่าหรอกคะเราฟังกันเป็นประจำ” (หรรษาดี พ่อศรีธา, สัมภาษณ์)

“สมาชิกฝ่ายผลิตเราจะมาทำงานเป็นเวรประจำ ก็ให้ความร่วมมือที่ดีมากคะ งานที่ทำก็เป็นระบบดีด้วย” (มอญูใจ คำเพชรดี, สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.1.3 การมีส่วนร่วมของสมาชิก

ในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า จากการศึกษาพบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมดังนี้

4.3.1.3.1 มีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือเข้าร่วมประชุมเมื่อมีการจัดประชุม โดยจะเห็นได้จากการประชุมและจ่ายเงินเดือนในทุกๆ เดือนของสมาชิกกรรมการฝ่ายผลิต ซึ่งสมาชิกจะให้ความสำคัญกับการประชุมมาก ไม่ใช่เข้ามาประชุมเพื่อรับเงินเดือน แต่เป็นการมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกฝ่ายผลิตด้วยกัน ว่าในแต่ละเดือนมีปัญหาในการผลิตหรือไม่ ถ้ามีก็จะหาแนวทางแก้ไขกันได้ทันที โดยมีนายบานเย็น คำเพชรดี ประธานกลุ่มเป็นหัวหน้าประชุมในแต่ละเดือน

“ฝ่ายผลิตจะมีประชุมเดือนละครั้งแล้วก็จะในวันรับเงินเดือนของเราด้วย” (พรรณฉวี เทือกขันตี, สัมภาษณ์)

4.3.1.3.2 มีการปฏิบัติงานและร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป็นอย่างดี เช่นสมาชิกฝ่ายผลิตและฝ่ายการตลาดทุกคนจะมีตารางระบบการปฏิบัติงานในแต่ละวันตั้งแต่วันจันทร์จนถึงวันอาทิตย์ โดยกลุ่มแต่ละวันจะมีความสามัคคีกันมาก ตั้งใจ ขยัน ทำงานกันอย่างเต็มที่ มีความสุขกับการทำงาน ในทุกๆ วันฝ่ายผลิตก็จะมาผลิตน้ำดื่มกัน ฝ่ายการตลาดก็เช่นกันก็จะมารับน้ำที่ผลิตเสร็จจากฝ่ายผลิตไปส่งขายให้กับลูกค้าตามหมู่บ้านและตำบลอำเภอต่างๆเป็นประจำ ซึ่งทุกๆ ฝ่ายจะมีการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี แม้แต่เหรียญจะมีการทำรายรับ-รายจ่ายทุกวัน

“ทุกคนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมมาก โดยจะมาทำงานกันประจำขาดไม่ได้โดยเฉพาะฝ่ายผลิตกับฝ่ายการตลาด ถ้ามาไม่ได้ก็จะหาคนมาแทน” (จันศรี ศรีคำมูล, สัมภาษณ์)

4.3.1.3.3 สมาชิกฝ่ายผลิตทุกคนสามารถให้ข้อมูลการดำเนินงานของกลุ่มแก่บุคคลภายนอกได้เป็นอย่างดี ซึ่งจากการสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการผลิตแล้ว สมาชิกฝ่ายผลิตจะสามารถบอกรายละเอียดเกี่ยวกับการผลิตได้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้เห็นว่าสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ทำเป็นอย่างดี ทำให้เกิดงานที่มีประสิทธิภาพตามมา

“ผู้ช่วยสุรทินกับผู้ใหญ่บานเย็นจะสอนเกี่ยวกับการทำน้ำ จนสมาชิกเข้าใจ ทุกคนทำเป็น ” (พรรณฉวี เทือกขันตี, สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.1.3.4 ร่วมดูแลรักษา วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ของกลุ่มให้อยู่ในสภาพที่ดีเสมอ สมาชิกทุกฝ่ายจะทำความสะอาดดูแลอุปกรณ์ต่างๆของกลุ่มเป็นประจำ โดยเฉพาะฝ่ายผลิตจะดูแลไส้กรอง น้ำอยู่เป็นประจำเพราะเพื่อคุณภาพของน้ำดื่ม ไส้กรองต้องสะอาดอยู่เสมอ ภาชนะที่เกี่ยวกับการผลิตน้ำดื่มก็ จะมีการทำความสะอาดและดูแลอย่างดีเป็นประจำ ทำให้การผลิตน้ำดื่มมีคุณภาพ

“ต้องทำความสะอาด เช็ดล้าง เป็นประจำ เพราะต้องการให้น้ำมีคุณภาพ ดีโดยเฉพาะถังน้ำ” (ฤทัย คำภูษา, สัมภาษณ์)

จากการที่สมาชิกได้มีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มมีความสามัคคี และ พร้อมเพื่อกันในการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา เป็นการสร้างพลังให้กับกลุ่มเป็นอย่างดี ส่งผลให้กลุ่มมีความเข้มแข็งและเกิดความสำเร็จ

4.3.1.4 การบริหารจัดการกลุ่ม

การศึกษาดูการบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการบริหาร กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่ม บ้านเหล่า พบว่า

4.3.1.4.1 มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายและการจัดการด้านการเงินของกลุ่มไว้ เป็นหลักฐาน ทุกคนสามารถตรวจสอบได้ คือฝ่ายผลิตจะมีการบันทึกค่าใช้จ่ายต่างๆในแต่ละวันบน กระดานไวท์บอร์ดว่ามีการขายผลิตภัณฑ์ไปถึง ใ้จำนวนเงินเท่าใด ในแต่ละวันมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ได้ เงินมาเท่าใด หลังจากนั้นฝ่ายற்றுญิกก็มาเก็บเงินในแต่ละวันเพื่อนำไปทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำ

“มีการทำบัญชีทุกวัน จะเขียนในกระดานทุกวันเลยและจะมีคนมาเก็บเงิน ทุกตอนเย็น” (ฤทัย คำภูษา, สัมภาษณ์)

4.3.1.4.2 แ่้งผลการดำเนินงานของกลุ่มให้สมาชิกผู้ถือหุ้นทราบตลอดและมีการ ประชุมของสมาชิกฝ่ายผลิตในแต่ละเดือน นอกจากนี้แล้วยังมีการแจ้งรายละเอียดการป็นผลให้กับสมาชิกผู้ ถือหุ้นทราบอย่างชัดเจน

“แต่ละเดือนจะประชุมแล้วบอกการดำเนินงานของกลุ่มทุกครั้ง ฉันทก็จะ จดบันทึกการประชุมด้วยทุกครั้ง” (ต้อง สุขกุล, สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“เขาจะบอกสมาชิกให้ทราบถึงการทำงานตลอดเลย ก็คือจะรู้ว่าขาดทุน หรือได้กำไร ส่วนมากไม่เคยขาดทุนครับ” (ผู้ ชินบุตร, สัมภาษณ์)

4.3.1.4.3 ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า จะมีกฎระเบียบที่สมาชิก ต้องปฏิบัติตาม เช่นบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องจะไม่สามารถเข้าไปที่ห้องบรรจุน้ำดื่ม หรือสมาชิกฝ่ายผลิตต้องเข้าร่วมประชุมเดือนละ 1 ครั้ง

“เรามีกฎให้ทำ ต้องทำตามกฎ กลุ่มเราจึงไม่เกิดความขัดแย้งกันเลย” (จันทร์เพ็ญ มงคล, สัมภาษณ์)

“หน้าที่ของสมาชิกเขามีไว้อย่างชัดเจน มีติดไว้ที่ห้องข้างในมาดูได้ ทุกคนทำงานเก่งกันทั้งนั้น” (ฤทัย คำภูษา, สัมภาษณ์)

4.3.1.4.4 มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน ทำให้สมาชิกและกรรมการแต่ละฝ่ายทราบหน้าที่ของตนเองและสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ ดังนี้

1. ประธานกลุ่ม ควบคุมดูแลการผลิตน้ำในแต่ละวัน เป็นผู้ที่ต้องคอยรายงานความคืบหน้าของกรดำเนินการกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มทราบเป็นประจำ
2. ฝ่ายเลขานุการ บันทึกการประชุมต่างๆ ที่กลุ่มได้มีการจัดประชุมขึ้น
3. ฝ่ายเหรัญญิก ทำบัญชีรายรับและรายจ่ายในแต่ละวันและแต่ละเดือน
4. ฝ่ายการตลาด เป็นผู้ที่ยกยอหาแหล่งตลาดเพื่อที่จะขายผลิตภัณฑ์ให้ได้มากขึ้นกว่าเดิม
5. ที่ปรึกษา คอยให้คำปรึกษากับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่าในเรื่องต่างๆ เช่น ปัญหาของกลุ่มจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร รวมถึงเรื่องการใช้จ่ายเงินภายในกลุ่ม
6. ฝ่ายผลิต เป็นผู้ดูแลเรื่องการผลิตรวมถึงเป็นผู้ผลิตน้ำเอง พร้อมควบคุมการผลิต เพื่อให้มีการจัดซื้อวัตถุดิบ การบรรจุภัณฑ์และขนส่ง เป็นไปอย่างถูกต้อง

4.3.1.5 ปัจจัยด้านการผลิต

ปัจจัยด้านการผลิตถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการตัดสินใจทำการผลิตของกลุ่ม จากการศึกษาพบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า มีการวางแผนในด้านการผลิต โดยพิจารณาถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบหรือดูจากโอกาสที่กลุ่มว่าจะสามารถดำรงประโยชน์และสร้างรายได้ให้กับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มอย่างไร จนเห็นว่าเมื่อมีการผลิตน้ำขายแล้วทำให้กลุ่มมีความก้าวหน้า ขายผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี กลุ่มยังมีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอ และสามารถหาได้ง่ายสะดวก ซึ่งปัจจัยการผลิตที่สำคัญก็คือน้ำ ซึ่งไม่ต้องไปซื้อจากที่อื่น ทำให้ไม่เสียค่าใช้จ่ายทางด้านการจัดหาวัตถุดิบเพื่อการผลิตมากนัก เป็นการลดต้นทุน อันเกิดจากการจัดหาวัตถุดิบ ทางกลุ่มยังใช้ทักษะ ความรู้ความสามารถจากภูมิปัญญา จากการศึกษา งาน มาใช้ในการผลิตน้ำดื่มเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้กลุ่มดำเนินกิจการมาได้จนถึงปัจจุบัน

“น้ำเอามาทำน้ำดื่มคงไม่มีวันหมด คิดว่าไม่เปลืองค่าใช้จ่ายเลยจริงๆ ดูซึกกลุ่มได้แต่กำไรทั้งนั้นเลย” (เหลือ คำญา, สัมภาษณ์)

“ผู้ใหญ่บ้านเข็นคิดดีมากจริงๆที่ทำกลุ่มผลิตน้ำดื่มเพราะน้ำหาได้ง่าย ใช้ทักษะเล็กน้อยก็ทำน้ำดื่มได้แล้ว” (กฤษณา โมหา, สัมภาษณ์)

4.3.1.6 ปัจจัยด้านการตลาด

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการตลาดมีความสำคัญต่อปัจจัยด้านการผลิตเป็นอย่างมาก การผลิตถึงแม้จะมีความได้เปรียบ คือมีปัจจัยการผลิตที่เพียงพอ แต่หากไม่สามารถหาตลาดมารับผลิตภัณฑ์ได้ การดำเนินกิจการก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ ซึ่งกลุ่มออสมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า มีการวางแผน การจัดการด้านการตลาดเพื่อมารับผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี แต่ก่อนมีตลาดและลูกค้าในตำบลเหล่าโพนคือ (ตำบลที่กลุ่มออสมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ได้ตั้งอยู่) เท่านั้นที่ซื้อผลิตภัณฑ์

“แต่ก่อนมีเฉพาะคนแถวๆบ้านนี้ที่ซื้อดื่มกัน จนคิดว่าจะไม่มีใครซื้อซะแล้ว ก็หมดกำลังใจบ้าง” (มีระศักดิ์ สุขกุล, สัมภาษณ์)

“ตอนแรกคิดอยู่ว่าจะมีตลาดรับซื้อหรือเปล่า กลัวมาก กลัวขาดทุนแต่มันก็ได้ เป็นอย่างที่คิดเลย” (ทองแดง คำญา, สัมภาษณ์)

ปัจจุบันได้มีตลาดรองรับและลูกค้าจำนวนมากที่ได้ซื้อผลิตภัณฑ์น้ำดื่มจากทางกลุ่มไป บริโภคไม่ว่าจะเป็นคนในหมู่บ้านใกล้เคียงและอำเภอต่างๆอีกมากมาย เช่น อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอต่างอย อำเภอวังยาง จำนวนตลาดและลูกค้าที่รับซื้อผลิตภัณฑ์จากกลุ่มจำนวนมากเนื่องจากลูกค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้รับความพึงพอใจกับผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดี เป็นน้ำดื่มที่สะอาด และมีคุณภาพ จึงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า มีความสำเร็จกับการตั้งกลุ่มเป็นอย่างมาก

“ลองซื้อมาดื่มดู เพราะน้ำหมคพอดี หลังจากนั้นก็ซื้อมาเรื่อยๆ ตอนนี้ทั้งหมู่บ้าน ทั้งตำบลอำเภอต่างๆก็มาซื้อดื่มแล้วเหมือนกันเพราะเขาบอกว่า เป็นน้ำที่สะอาดมีคุณภาพ” (วานร มนอิน, สัมภาษณ์)

“ราคาก็ไม่แพง หนึ่งถึงดื่มได้หลายวัน สะอาดไม่มีสารเคมี รักษาสุขภาพเราอีก ที่บ้านได้ซื้อเป็นประจำ” (คำใบ้ จันทร์ท้าว, สัมภาษณ์)

“ซื้อดื่มกันทุกบ้านทุกตำบลและทุกอำเภอที่ใกล้ๆ เพราะว่าเขาขับรถมาส่งถึงบ้าน สะดวกดี ราคาไม่แพง ใครไม่ซื้อก็ไม่รู้จะว่ายังไงแล้ว” (บุญถิ่น มะชะรา, สัมภาษณ์)

4.3.1.7 ปัจจัยด้านการเงิน

ปัจจัยทางการเงินเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของกลุ่ม เพราะถ้าไม่มีเงินแล้วการดำเนินงานกลุ่มก็ไม่สามารถที่จะดำรงอยู่ได้ เพราะปัจจัยทางการเงินจะนำไปสู่การสนับสนุนปัจจัยอื่นๆ ของกลุ่ม โดยเฉพาะปัจจัยการผลิต ปัจจัยนี้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญเช่นเดียวกันกับการที่จะเกิดความสำเร็จ ในการตั้งกลุ่มเพื่อดำเนินงานต่างๆ ได้ (สำนักประกันคุณภาพการศึกษา, 2550) จากการศึกษาพบว่า เงินที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า นั้นจะอยู่ในรูปของการออมทรัพย์ การถือหุ้น การสะสมทุน การจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นสัดส่วน และมีระบบการเงินที่ชัดเจน การดำเนินการทางการเงินสามารถตรวจสอบได้ เมื่อทางกลุ่มจะมีการนำเงินไปใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ ก็จะต้องปรึกษาหารือกันก่อน เพื่อความสมเหตุสมผล ให้คุ้มค่างับกิจกรรมที่จะทำในกลุ่มให้มากที่สุด

“เงินทุนก็ได้จากการรวมกลุ่มออมทรัพย์ ตอนแรกว่าจะไม่เข้าด้วยแล้วกลัวขาดทุน แต่ตอนนี้กิจการดีขึ้นเรื่อยๆ ได้เงินปันผลมาก็ดีใจเพราะได้มากกว่าที่ไปฝากธนาคารด้วย” (วิลตอง จันทร์ท้าว, สัมภาษณ์)

“เงินของกลุ่มเรามีเพียงพอกับการทำกิจการมาตลอด ตอนนี้อย่างไม่มีการกู้เงินจากที่อื่นเลย คงเป็นเพราะการจัดการดีไม่เหมือนตอนทำศูนย์สาธิตมีแค่ขาดทุน” (สุรทิน จันทร์ท้าว, สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.1.8 คุณภาพสินค้า

จากการศึกษาพบว่า ทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนครและสาธารณสุขตำบลเหล่าโพนคือจะเข้ามาช่วยกลุ่มเพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่ดีมีคุณภาพ โดยนำตัวอย่างน้ำดื่มไปตรวจที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นเป็นประจำ จนได้การรับรองคุณภาพจากคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เลขที่ 47-2-00146-2-0001 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2545

“น้ำดื่มเราได้รับการรับรองจาก อย. แล้ว ลูกค้ายิ่งมั่นใจในคุณภาพ” (อุทัย คำภูษา, สัมภาษณ์)

4.3.1.9 ผลตอบแทน

หมายถึง สิ่งที่สมาชิกกลุ่มได้รับในรูปแบบต่างๆ กันและก่อให้เกิดความพึงพอใจที่ได้รับ โดยมีการจัดสรรผลประโยชน์แก่สมาชิกอย่างเป็นธรรม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2541) จากการศึกษพบว่า ทางกลุ่มจะมีเงินเดือนให้กับสมาชิกฝ่ายผลิตทุกเดือน และมีการปันผลให้กับสมาชิกผู้ถือหุ้นทุกคนในทุกๆ 6 เดือน

“พอใจกับเงินที่ได้รับทุกเดือน เพราะผลิตน้ำก็ไม่ได้ยากอะไรดีกว่านั่งอยู่บ้านเฉยๆ ไม่ได้ทั้งเงิน เสียเวลาอีก” (อุทัย คำภูษา, สัมภาษณ์)

4.3.1.10 เป็นสินค้าที่จำเป็น

จากการศึกษาพบว่า การที่กลุ่มได้เลือกทำน้ำดื่ม เพราะว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อร่างกายคนเรา ในทุกวัน ทุกคนต้องบริโภคน้ำ อีกอย่างเวลาที่มีสำคัญๆ เช่น งานแต่งงาน งานบวช ประชาชนก็จะเลือกใช้เลือกบริโภคน้ำจากถังหรือขวดที่ผลิตพร้อมดื่ม เพราะสะดวกมากกว่า

4.3.2 ปัจจัยภายนอก

4.3.2.1 คู่แข่งทางการค้า

ในเรื่องของคู่แข่งทางการค้า จากการศึกษพบว่า ในตำบลเหล่าโพนคือ กลุ่มอาชีพที่ดำเนินการธุรกิจทางการผลิตน้ำดื่มขายนั้นยังมีไม่มากนัก แต่ก็มียู่บ้าง เช่น น้ำดื่มทิพย์สุดา ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลเหล่าโพนคือเช่นเดียวกัน แต่ยอดขายสู้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่าไม่ได้

“กลุ่มที่ผลิตน้ำดื่มในตำบลก็มีคือน้ำดื่มทิพย์สุดา แต่ขายไม่ได้เท่ากลุ่มของเรา เพราะกลุ่มของเราตั้งขึ้นก่อน ทำให้คนรู้จักกัน ถึงจะมีคู่แข่งบ้างแต่กลุ่มเราก็มียอดขายได้กำไรทุกเดือน ซึ่งก็เป็นที่พอใจมากกับกลุ่มของเรา” (ประยูร คำเพชรดี, สัมภาษณ์)

4.3.2.2 การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงปัจจุบันมีหน่วยงานที่สนับสนุนด้านต่างๆ ดังนี้

4.3.2.2.1 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ให้การสนับสนุนในการแนะนำดูแลให้มีการผลิตสินค้าที่ถูกสุขลักษณะ มีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและปลอดภัย โดยดำเนินการขอรับรองคุณภาพการผลิตจากกระทรวงสาธารณสุข จนผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองมาตรฐานจากคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เลขที่ 47-2-00146-2-0001

4.3.2.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้การสนับสนุนด้านประชาสัมพันธ์ การตลาด การทำบัญชี และการศึกษาดูงาน

4.3.2.2.3 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จะมีนักพัฒนาชุมชนจากอำเภอ โลกศรีสุพรรณ มาให้ความรู้ความเข้าใจในด้านต่างๆเกี่ยวกับการผลิตน้ำดื่ม และการนำสินค้าไปจัดแสดงตามงานต่างๆที่ภาครัฐและเอกชนจัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกจังหวัด

4.3.2.2.4 การสนับสนุนด้านการซื้อขายจากร้านค้าทั้งในชุมชนใกล้เคียงและในตัวจังหวัด เช่น ศูนย์สาธิตการตลาดตามหมู่บ้านต่างๆ นอกจากนี้ก็มีร้านเส็งเส็งซึ่งเป็นมินิมาร์ทในตัวจังหวัดให้การสนับสนุนเป็นประจำ

“มีหน่วยงานมาให้การสนับสนุนมากทำให้กลุ่มเข้มแข็ง แต่ทางกลุ่มไม่ได้กู้เงินจากหน่วยงานใดเลย ส่วนใหญ่กลุ่มอยากจะให้สนับสนุนด้านอื่นมากกว่า” (กฤษณา ขันทิ้ว, สัมภาษณ์)

4.3.2.3 ฤดูกาล

ฤดูกาลก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อยอดขาย การผลิต และการจำหน่ายของกลุ่ม โดยฤดูร้อนและช่วงเทศกาล เช่น งานแต่งงาน บุญบั้งไฟ จะมียอดขายสูง กลุ่มจะผลิตน้ำดื่มในปริมาณมาก แต่ในฤดูฝนและฤดูหนาว ยอดขายจะน้อยลง กลุ่มก็จะผลิตน้ำดื่มน้อยลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“ฤดูร้อนจะขายน้ำดื่มได้แทบผลิตไม่ทันเลยทีเดียว จะมีร้านค้า ลูกค้าสั่งเป็นจำนวนมาก” (กฤษณา ชั้นที่ห้า, สัมภาษณ์)

4.4 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

จากการศึกษา พบว่าในปัจจุบันมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มมี ดังนี้

4.4.1 ปัญหาอุปสรรค

4.4.1.1 ฤดูกาลส่งผลต่อยอดขายผลิตภัณฑ์ ในช่วงของฤดูฝนจะขายน้ำดื่มได้ในปริมาณที่น้อยลง แต่ก็ไม่ถึงกับขาดทุน เพราะฤดูฝนประชาชนในพื้นที่ต่างๆ จะรองน้ำฝนเก็บไว้บริโภคในครัวเรือน ทำให้การจำหน่ายลดน้อยลง

4.4.1.2 ถังน้ำขนาด 20 ลิตร น้ำมักซึมออก ทำปริมาณน้ำลดลง ลูกค้าก็จะไม่อยากจะซื้อ เพราะน้ำไม่เต็มถัง ต้องนำมาทำการบรรจุน้ำใหม่ ทำให้เสียงบประมาณเพิ่มขึ้นอีก

4.4.2 แนวทางการแก้ไข

4.4.2.1 ลดการผลิตลงในฤดูฝน ทุกครั้งก่อนที่จะถึงฤดูฝนทางสมาชิกคณะกรรมการบริหารงานจะมีการประชุมวางแผนกันทางด้านการตลาดและการผลิตเพราะจะได้ผลิตน้ำดื่มในปริมาณตามที่ลูกค้าต้องการ ทำให้ลดการค้างจำหน่ายได้ โดยการลดจำนวนการผลิตน้ำดื่มลง เมื่อถึงฤดูร้อนถึงเพิ่มการผลิต

4.4.2.2 เปลี่ยนถังขนาด 20 ลิตรใหม่ ก่อนที่จะมีการผลิตน้ำดื่ม โดยเฉพาะขั้นตอนของการบรรจุน้ำทางฝ่ายผลิตจะมีการตรวจสอบคุณภาพการใช้งานของถังน้ำดื่มก่อนว่ามีส่วนไหนเกิดการชำรุดหรือไม่ ถังไหนเก่ามาก บางหรือรั่ว ทางฝ่ายผลิตก็จะเปลี่ยนถังใหม่ทันที

4.5 วิจารณ์ผล

จากการศึกษาพบว่า ความสำเร็จของกลุ่มมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

4.5.1 ผู้นำกลุ่มหรือประธานกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า มีภาวะผู้นำสูงเป็นผู้ที่มีความเอื้ออาทร ไม่เห็นแก่ตัว เป็นที่ยอมรับของสมาชิกทุกคน เก่งและมีความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์ดีกับทุกคน โดยลักษณะเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ คำมัน (2550) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมน้ำใสใต้ ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ผู้นำที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ผลักดันให้กลุ่มมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความเป็นกันเองกับสมาชิกก็จะทำให้กลุ่มเกิดความสำเร็จได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของท่อนจันทร์ วงศ์พรหม (2540)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้นำต้องมีความยุติธรรม เข้าใจงาน ใจกว้าง มีความสามารถ ความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว เก่ง มีทัศนคติที่ดีต่องาน จะทำให้กลุ่มเกิดความสำเร็จได้ นอกจากนี้มีผลการวิจัยของลัดดา ผิวเณร (2542) ศึกษาบทบาทสตรีกับการพัฒนาธุรกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มแม่หมูสมุนไพร อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท พบว่าลักษณะของผู้นำที่มีผลให้กลุ่มประสบความสำเร็จคือต้องมีความสามารถ มีความอดทน ความเสียสละ และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

4.5.2 สมาชิกกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกทุกคนมีความกระตือรือร้น ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่มทำให้เกิดความรักและความเต็มใจกับงานที่ทำ สมาชิกรู้จักขั้นตอนวิธีการทำงานเป็นอย่างดี ทุกคนเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่เคยทะเลาะกัน ต่างคนต่างช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สมาชิกที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซื่อสัตย์ มีเป้าหมายเดียวกัน กลุ่มจะเกิดความสำเร็จได้ง่ายขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของจินตนา โอสลดกระพันธ์ (2538) ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การที่สมาชิกกลุ่มรับรู้วัตถุประสงค์การดำเนินงานกลุ่ม และพอใจกับผลตอบแทนที่ได้จากกลุ่ม ก็จะมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่ม

4.5.3 การมีส่วนร่วม

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ทุกคนให้ความสำคัญกับการประชุมภายในกลุ่ม ต่างฝ่ายต่างแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการปฏิบัติงานร่วมกัน ร่วมกันดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์เป็นประจำ ส่งผลให้การผลิตน้ำดื่มมีคุณภาพ และมีความสามัคคีกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยา เผ่าจินดา (2536) ที่ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรทำนา อำเภอสนกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การร่วมกันวางแผนและดำเนินกิจกรรม มีการร่วมใจกันพัฒนา กลุ่ม ให้ความร่วมมือในการประชุม สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของศิริวรรณ วงศ์สมบัติ (2533) ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยสำคัญทำให้เกิดการมีส่วนร่วมคือรายได้และความพอใจในผลตอบแทน เมื่อเกิดการมีส่วนร่วมก็จะเกิดความสำเร็จในกลุ่ม นอกจากนี้ผลงานวิจัยของใจมานัส พลอยดี (2540) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชนเปรียบเทียบภาพรวมและภาพย่อย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานธุรกิจชุมชนคือการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจร่วมกัน

4.5.4 การบริหารจัดการ

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกคณะกรรมการบริหารออกเป็นฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน คือ ประธานกลุ่ม เลขานุการ เภรัญญิก การตลาด ที่ปรึกษาและฝ่ายผลิต ทำให้ทุกฝ่ายทำงานได้เต็มความสามารถ กลุ่มยังมีกฎระเบียบไว้ให้ทุกคนปฏิบัติตามอย่างจริงจัง มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายทุกวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนนทนา หาญกล้า (2548) ศึกษาความสำเร็จของผลิตภัณฑ์แชมพูสมุนไพรในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การบริหารจัดการที่ดี มีการทำรายรับรายจ่ายทุกวันก็จะเกิดความสำเร็จเร็วขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของเทียมหทัย ไชยจันทร์ (2544) ศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร จังหวัดขอนแก่น พบว่า การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ มีผลให้เกิด ความสำเร็จในระดับมาก นอกจากนี้มีผลงานวิจัยของพรหมพันธ์ เศรษฐวง (2542) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ ระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความสำเร็จของ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกิดจากการมีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการ ความรู้เกี่ยวกับการ ดำเนินงานธุรกิจ

4.5.5 ด้านการผลิต

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มมีการวางแผนทางด้านการผลิต โดยพิจารณาถึงความได้เปรียบหรือ โอกาสในสินค้าว่าจะผลิตน้ำในช่วงใด จำนวนเท่าใด จึงจะขายได้จำนวนมากทำให้ไม่ขาดทุน ซึ่งต้องคิด วางแผนเสมอว่าลูกค้าในช่วงนั้นต้องการซื้อผลิตภัณฑ์มากน้อยเพียงไร กลุ่มยังมีปัจจัยการผลิตอย่าง เพียงพอทำให้ลดค่าใช้จ่ายด้านปัจจัยการผลิตลงได้จำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา จันทะ วงศ์ศรี (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด มหาสารคาม พบว่า การผลิตถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเกิดผลสำเร็จในการดำเนินกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การผลิตที่ดีควรเป็นการผลิตที่ตรงกับการวางแผนและเป้าหมายที่วางไว้ ถ้ามีวัตถุดิบในท้องถิ่นจะเกิดการ ได้เปรียบอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับงานวิจัยของโงมานัส พลอยดี (2540) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและ ความล้มเหลวของธุรกิจชุมชนเปรียบเทียบภาพรวมและภาพย่อย พบว่า ปัจจัยการผลิตควรอยู่บนพื้นฐาน ความได้เปรียบ มีเพียงพอ โดยเฉพาะการมีวัตถุดิบในการผลิตในชุมชนของตนเองซึ่งมีผลต่อความสำเร็จ ของกลุ่ม

4.5.6 การตลาด

จากการศึกษาพบว่า การตลาดเป็นปัจจัยที่สำคัญของกลุ่ม โดยสมาชิกฝ่ายการตลาดจะมีการ วางแผนด้านการตลาดอย่างต่อเนื่องว่าจะผลิตจำนวนเท่าใด จึงจะขายได้หมด หรือขายได้จำนวนมาก รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องเพื่อหาตลาดใหม่ ซึ่งการดำเนินการด้านการตลาดของ

กลุ่มประสบความสำเร็จอย่างมาก โดยเห็นได้จากการมีลูกค้าประจำและขยายตลาดเพิ่มมากขึ้นทั้งในตำบลและอำเภอต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของใจมานัส พลอยดี (2540) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชนเปรียบเทียบภาพรวมและภาพย่อย พบว่า การมีตลาดรองรับสินค้าที่แน่นอนส่งผลดีต่อระบบการเงินและการจ้างงาน เช่นเดียวกับงานวิจัยของวิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยการตลาดเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะการมีตลาดรองรับที่แน่นอนราคาที่เหมาะสม สินค้าพอกับความต้องการ

4.5.7 เงินทุน

จากการศึกษาพบว่า การเงินของกลุ่มอยู่ในระดับที่ดีมาก กลุ่มไม่มีหนี้สินจากแหล่งใดเลย และไม่เคยกู้เงินจากแหล่งทุนอื่นๆ เงินทุนของกลุ่มได้จากการออมทรัพย์ การระดมทุน กลุ่มมีระบบการจัดทำบัญชีด้านการเงินที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ จากการทำระบบบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของใจมานัส พลอยดี (2540) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชนเปรียบเทียบภาพรวมและภาพย่อย พบว่า กลุ่มต้องมีการสะสมทุนด้วยการพึ่งตนเอง มีการระดมทุนภายในกลุ่ม ดีกว่าการยืมเงินจากภายนอก จึงเกิดความสำเร็จของการดำเนินการกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การกู้เงินนอกระบบมาลงทุนทำให้เกิดหนี้สะสม กลุ่มต้องหาสมาชิกเพื่อระดมทุนให้เพียงพอ และมีการศึกษางบประมาณที่จะทำโครงการแต่ละโครงการอย่างละเอียดก่อนทุกครั้ง จะเป็นประโยชน์กับการดำเนินการกิจการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างมาก

4.5.8 คุณภาพของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ได้รับการรับรองมาตรฐานจากคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เลขที่ 47-2-00146-2-0001 ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ลูกค้าเกิดความพอใจ มั่นใจในคุณภาพของน้ำดื่ม จึงเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดา ผิวเณร (2542) ศึกษาบทบาทสตรีกับการพัฒนาธุรกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มแชมพูสมุนไพร อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท พบว่า การที่สินค้าจะเป็นที่ยอมรับสำหรับผู้บริโภคหรือไม่นั้น คุณภาพของสินค้าเป็นปัจจัยที่สำคัญ ถ้าสินค้าได้คุณภาพก็จะมีผู้บริโภคมกกว่าสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ

4.5.9 ผลตอบแทน

จากการศึกษาพบว่า สิ่งที่สมาชิกได้รับในรูปแบบต่างๆ เช่น เงินเดือนและสวัสดิการ โดยสมาชิกฝ่ายผลิตทุกคนได้รับเงินเดือนจากการทำงานเท่ากันทุกคน นอกจากนี้สมาชิกผู้ถือหุ้นก็จะได้รับเงินปันผลตามหุ้นทุกๆ 6 เดือน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพันธ์ เตชะอรุณ (2540) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสำเร็จไม่สำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดลำปาง พบว่า การมีผลประโยชน์ร่วมกัน และการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม จะเกิดความสำเร็จของกลุ่มได้

4.5.10 เป็นผลิตภัณฑ์ที่จำเป็น

เนื่องจากว่าน้ำดื่มเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อร่างกายทุกคนต้องบริโภคกันเป็นประจำทุกวัน จึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการ จึงสามารถขายได้ง่าย

4.5.11 การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกลุ่มจนถึงปัจจุบันมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนในด้านต่างๆคือ ด้านการตลาด ด้านวิชาการ ดังนี้ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชน และภาคเอกชน เช่นร้านค้า มินิมาร์ท สดคคลองกับงานวิจัยของลัดดา ศิวณเร (2542) ศึกษาบทบาทสตรีกับการพัฒนาธุรกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านชุมชนไพร อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท พบว่า การมีหน่วยงานที่มาให้การสนับสนุนหลายหน่วยงานในด้านต่างๆ มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม เช่นเดียวกับงานวิจัยของพรพรรณ คำมัน (2550) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำใสใต้ ตำบลชัยชุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า การได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ จากหน่วยงานภายนอกมีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง

4.5.12 คู่แข่งทางการค้า

จากการศึกษาพบว่าคู่แข่งทางการค้าของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า มีอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก แต่ก็จำหน่ายได้น้อยเมื่อเทียบกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า เพราะกลุ่มได้ตั้งขึ้นก่อน จึงเป็นที่ยอมรับและรู้จักของตลาดและลูกค้า การมีคู่แข่งไม่มากก็ทำให้เป็นผลดีกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

4.5.13 ฤดูกาล

จากการศึกษาพบว่าฤดูกาลเป็นปัจจัยสำคัญเช่นกันที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพราะในช่วงฤดูร้อนและฤดูหนาวจะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้จำนวนมาก ในฤดูฝนก็ขายได้น้อยลง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Recommendations)

การศึกษาความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่าโพนคือ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิคสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) จากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ประวัติการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่าโพนคือ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร จัดตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2545 ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 220 คน การจัดตั้งกลุ่มเกิดจากการเลิกกิจการของศูนย์สาธิตการตลาดประจำหมู่บ้าน แล้วนายบานเย็น คำเพชรดี ซึ่งเป็นทั้งประธานกลุ่มและผู้ใหญ่บ้าน ได้ไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการผลิตน้ำดื่ม จึงนำความรู้และข้อมูลมาแลกเปลี่ยนและเสนอกับชาวบ้าน โดยนำเงินหุ้นที่ยังไม่ถูกถอนจากสมาชิกของการเข้าหุ้นกับศูนย์สาธิตการตลาดที่เลิกกิจการไปพร้อมกับการระดมทุนใหม่ เพื่อนำมาใช้เป็นทุนในการตั้งโรงผลิตน้ำดื่มของหมู่บ้าน จนเงินเพียงพอและตั้งกลุ่มขึ้น โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า” เมื่อกลุ่มมีการผลิตน้ำดื่มขาย ทำให้กลุ่มได้กำไรจากการขายน้ำดื่มเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเป็นอย่างดี ทำให้กลุ่มดำเนินกิจการดีขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน รวม 7 ปี

5.1.2 การบริหารจัดการ

ทางกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า มีการแบ่งหน้าที่ของสมาชิกคณะกรรมการบริหารงานไว้ 6 ฝ่ายอย่างชัดเจน คือ ประธานกลุ่ม เลขานุการ ทรัพย์สิน การตลาด ที่ปรึกษา และการผลิต ทำให้ทุกคนทุกฝ่ายทราบหน้าที่ของตนเองและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการเงินและการดำเนินงานของกลุ่มจะมีการแจ้งให้กับสมาชิกผู้ถือหุ้นทราบตลอด โดยมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในแต่ละวันและแต่ละเดือน มีการประชุมสมาชิกและกรรมการฝ่ายผลิตทุกเดือน เพื่อแจ้งการดำเนินงานของแต่ละเดือน และแจ้งรายละเอียดการปันผลให้กับสมาชิกผู้ถือหุ้นทราบอย่างชัดเจนก่อนการปันผล

5.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่า ความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่าสรุปได้ดังนี้

5.1.3.1 ปัจจัยภายใน

5.1.3.1.1 ผู้นำกลุ่ม เป็นทั้งประธานกลุ่มและเป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลที่มีลักษณะของผู้นำที่ดี คือ มีความเอื้ออาทร ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบสมาชิก เป็นที่ยอมรับของชุมชนและคนทั่วไป เป็นคนที่มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาสุภาพ ไพเราะ มีความเชื่อมั่นตนเอง เก่ง และมีความสามารถ

5.1.3.1.2 สมาชิกกลุ่ม ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่มทำให้เกิดความรักและความเต็มใจกับงานที่ทำ ทุกคนต่างก็ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ได้มีไว้

5.1.3.1.3 การมีส่วนร่วม สมาชิกทุกคนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มจะพบได้จากการเข้าร่วมประชุมในแต่ละครั้งจะมีสมาชิกเข้าประชุมจำนวนมาก ทำให้รู้ถึงปัญหาของกลุ่มและแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างทันทั่วทั้งที่

5.1.3.1.4 การบริหารจัดการกลุ่ม กลุ่มมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และมีการแบ่งหน้าที่สมาชิกคณะกรรมการบริหารงาน ออกเป็นฝ่ายต่างๆ ได้อย่างชัดเจน ทำให้ทุกคนทุกฝ่ายทำงานได้อย่างเต็มที่

5.1.3.1.5 การผลิต มีการวางแผนการผลิต เพื่อสร้างรายได้และผลประโยชน์ให้กลุ่มมากที่สุด เช่น ในฤดูร้อนจะเพิ่มการผลิตเพราะมีลูกค้าซื้อมากขึ้น ในฤดูฝนก็จะลดการผลิตลงเพราะลูกค้าซื้อน้อยลง

5.1.3.1.6 การตลาด มีตลาดรองรับแน่นอน มีการวางแผนด้านการตลาด เพื่อหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้มีการประชาสัมพันธ์หาพื้นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กว้างขวางมากขึ้น

5.1.3.1.7 การเงิน เงินทุนส่วนมากได้จากการออมทรัพย์และการเข้าหุ้นเป็นสมาชิกของแต่ละบุคคล ตั้งแต่เริ่มตั้งกลุ่มจนถึงปัจจุบัน กลุ่มยังไม่มีมีการกู้เงินจากแหล่งเงินทุนภายนอก เพราะมีเพียงพออยู่แล้ว

5.1.3.1.8 คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ได้รับการรับรองมาตรฐานจากคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เลขที่ 47-2-00146-2-0001 ทำให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจในคุณภาพของน้ำดื่ม

5.1.3.1.9 ผลตอบแทน ซึ่งสิ่งที่สมาชิกได้รับในรูปแบบต่างๆ เช่น เงินเดือนและสวัสดิการ ก่อให้เกิดความพึงพอใจจากสิ่งที่ได้รับ และเต็มใจกับการทำงานมากยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.3.1.10 เป็นผลิตภัณฑ์ที่จำเป็น เนื่องจากว่าน้ำดื่มเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทุกคนต้องบริโภค จึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า

5.1.3.2 ปัจจัยภายนอก

5.1.3.2.1 คู่แข่งทางการค้า ภายในพื้นที่ยังมีคู่แข่งน้อย จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มขายได้ดี อีกทั้งทางกลุ่มได้ตั้งมานานแล้วจึงเป็นที่รู้จักของชุมชนและชุมชนใกล้เคียง

5.1.3.2.2. ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และพัฒนากรอำเภอ สนับสนุนให้กลุ่มไปศึกษาดูงานและออกร้านแสดงสินค้าในโอกาสต่างๆ ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ไปด้วย จากนั้นก็มีร้านค้าต่างๆ ให้การสนับสนุนรับซื้อผลิตภัณฑ์ เช่น ร้านเล็งเส็งในเมืองสกลนคร และมินิมาร์ทต่างๆ เป็นต้น

5.1.3.2.3 ฤดูกาล ในฤดูร้อนจะขายผลิตภัณฑ์ได้มาก จนผลิตไม่ทัน ในฤดูฝนก็จะขายผลิตภัณฑ์น้อยลง แต่ไม่เคยขาดทุนในยอดขายแต่ละเดือน

5.1.4 ปัญหาอุปสรรคของกลุ่มและแนวทางแก้ไข

5.1.4.1 ปัญหาอุปสรรค

5.1.4.1.1 ฤดูฝนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้น้อย

5.1.4.1.2 ถังน้ำขนาด 20 ลิตร น้ำมักซึมออก

5.1.4.1.2 ผงังและพื้นภายในห้องบรรจุภัณฑ์เกิดคราบน้ำเกาะ

5.1.4.2 แนวทางการแก้ไข

5.1.4.2.1 ลดการผลิตลงในฤดูฝน

5.1.4.2.2 ตรวจสอบคุณภาพถังขนาด 20 ลิตร เสมอถ้าเก่ามากก็เปลี่ยนถังใหม่

5.1.4.2.3 เมื่อบรรจุน้ำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต้องเช็ดทำความสะอาดห้องบรรจุ

ภัณฑ์

ให้แห้งเป็นประจำ เพราะความชื้นทำให้เกิดคราบน้ำได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่าโพน คือ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

5.2.1.1 ควรพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการบริหารกลุ่มฝ่ายต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างกำลังใจ และความมั่นใจในการปฏิบัติงาน โดยการให้คณะกรรมการฯ ทุกคนได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานที่อื่น ๆ หรือการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร การพัฒนาผู้นำองค์กร หรือที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของผู้ให้มีความรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งการทำธุรกิจของชุมชน เพื่อรองรับกับการเจริญเติบโตของธุรกิจและการสืบทอดธุรกิจของชุมชนให้มีความยั่งยืนต่อไป

5.2.1.2 ควรจะมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการขยายธุรกิจน้ำดื่มของชุมชนเพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งในอนาคต รวมทั้งหาช่องทางในการขยายเครือข่ายกับร้านค้าในหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ รวมทั้ง ศูนย์สาธิตการตลาดในการขยายช่องทางการจำหน่ายให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

5.2.1.3 ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น เพื่อให้ตรงกับตามความต้องการของผู้บริโภคในชุมชนตามโอกาสต่าง ๆ เช่นในงานแต่งงาน งานบวช งานกฐินหรืองานในเทศกาลต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งต้องการบรรจุภัณฑ์ขนาดเล็กในการต้อนรับแขก ดังนั้นผลิตภัณฑ์แบบแก้วน้ำขนาดเล็ก จะมีความเหมาะสม มากกว่าแบบขวดในปัจจุบัน

5.2.1.4 ฝ่ายผลิตน้ำดื่มควรมีการแต่งกายหรือชุดปฏิบัติงานที่เหมาะสม มีความสะอาด เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของน้ำดื่ม เช่น มีกรรไกรล้างมือ และหมวกครอบผม ทุกครั้ง ในขณะปฏิบัติงาน รวมทั้งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของผู้พบเห็น ทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์

5.2.2 ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.2.1 ควรศึกษาความเป็นไปได้ในเชิงวิชาการในการขยายธุรกิจน้ำดื่มของชุมชน ดังกล่าว ทั้งการขยายการเพิ่มขนาดการผลิต ช่องทางการตลาด และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ โดยการหนุนเสริมจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง หรือสถาบันการศึกษา ในพื้นที่

5.2.2.2 ควรมีศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมให้กับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและมีความรู้สึกรักความเป็นเจ้าของ พร้อมทั้งจะเข้ามาดูแล สืบทอดและพัฒนากิจการให้ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กฤษณา ชั้นที่ห้าว. 2551. สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2551.

กฤษณา โมทา. 2551. สมาชิกผู้ถือหุ้นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2551.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2544. แนวทางการดำเนินงานหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงมหาดไทย.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2541. เอกสารประกอบการอบรมวิสาหกิจกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร. กรุงเทพมหานคร:
กรมการส่งเสริมการเกษตร.

“ข้อมูลทั่วไปจังหวัดสกลนคร”. 2550. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.isantourism.org/info/s_generalinfo.shtml. [2 พฤศจิกายน 2550].

คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการบริหารการตลาด. 2531. การบริหารการตลาด. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.

คำใบย ชั้นที่ห้าว. 2551. สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2551.

จิตติ มงคลชัยอรัญญา. 2538. การศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

“จังหวัดสกลนคร”. 2550. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://dnfe5.nfe.go.th/localdata/RNEast/SaKonNaKhon/background/bac1.htm>. [7 ธันวาคม 2550].

จันทนา โอสตรกระพันธ์. 2538. ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

จันทร์เพ็ญ มงคล. 2551. สมาชิกผู้ถือหุ้นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 3 มกราคม
2551.

จันทร์ ศรีคำมูล. 2551. สมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 1 มกราคม
2551.

ไจมานัส พลอยดี. 2540. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชนเปรียบเทียบ
ภาพรวมและภาพย่อย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชีพสุมน รังสยธร. 2545. เอกสารประกอบการสอนการให้การศึกษาทฤษฎีการศึกษาศาสตร์สำหรับผู้ใหญ่และการปฏิบัติงานของคนในชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

คู่ ชินบุตร. 2551. สมาชิกผู้ถือหุ้นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2551.

ต้อง สุขกุล. 2550. เลขานุการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 28 ธันวาคม 2550.

ทองแดง คำญา. 2550. ที่ปรึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 29 ธันวาคม 2550.

ท่อนจันทร์ วงศ์พรหม. 2540. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เทียมหทัย ไชยจันทร์. 2544. ความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธงชัย สันติวงษ์. 2535. พฤติกรรมบุคคลในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

นิรนาม. 2544. “ที่มาหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”. อุดสาหกรรมสาร. 10 (6) : 16.

แนวทางการดำเนินงานตามนโยบาย “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”. 2545. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaitambon.com/default.htm>. [1 พฤศจิกายน 2549].

นันทนา หาญกล้า. 2548. ความสำเร็จของผลิตภัณฑ์แชมพูสมุนไพรในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของ จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

บัญชีรายรับรายจ่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. 2549 ก. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. (เอกสารอัดสำเนา).

..... 2550 ข. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. (เอกสารอัดสำเนา).

บานเย็น คำเพชรดี. 2550. ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2550.

บุญถิ่น มะชะรา. 2551. สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2551.

ประยูร คำเพชรดี. 2551. สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2551.

ปริมาณการผลิตน้ำดื่มต่อเดือนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. 2549. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. (เอกสารอัดสำเนา).

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ผ่องผิว หิริธูรังสิต. 2539. การรวมตัวของสตรีในชนบท กรณีศึกษากลุ่มสตรีแม่บ้านศรีดอนมูล ตำบล
ชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ศึกษานอกกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- “แผนที่จังหวัดสกลนคร”. 2550. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :http://www.sakonnakhon.go.th/imagess/map/map_1.jpg. [30 พฤศจิกายน 2550].
- แผนแม่บทชุมชนบ้านเหล่า. 2550. แผนที่หมู่บ้านเหล่า หมู่ที่ 5. (เอกสารอัดสำเนา).
- พัฒน์ บุญรัตนพันธุ์. 2517. การสร้างพลังชุมชนในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- พรรณมณี เทือกขันตี. 2551. สมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 1 มกราคม
2551.
- พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสภา. (2524). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. 2526. การจัดตั้งองค์กรประชาชน : เฉพาะกรณีของกรมการพัฒนาชุมชน.
กรุงเทพมหานคร: (เอกสารอัดสำเนา).
- _____. 2527. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุคศาสตร์การพัฒนาใน
ปัจจุบัน: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- พรพรรณ คำมั่น. 2550. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตร
น้ำใสใต้ ตำบลขุขุมพล อำเภอดงตาล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- พรหมพันธ์ เชนรง. 2542. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอสันกำแพง
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มีระศักดิ์ สุขกุล. 2550. ฝ่ายการตลาดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 29 ธันวาคม 2550.
- มอญไซ้ คำเพชรดี. 2550. สมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม
2550.
- ยูวัฒน์ วุฒิเมธี. 2524. การประเมินกลไกการบริหารเพื่อการมีส่วนร่วมของสตรี. เอกสารประกอบการ
สัมมนาเรื่องสตรีกับการพัฒนาและผลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงประชากรในประเทศ. (เอกสารอัด
สำเนา).
- ลีลาภรณ์ นาคทรพรพ. 2538. แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคม : ระดับกลุ่ม.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลักดา ศิวเมธ. 2542. **บทบาทสตรีกับการพัฒนาธุรกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มแชมพูสมุนไพร อำเภอ
สรรพยา จังหวัดชัยนาท. วิทยาลัยวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- วานร มนอิน. 2551. สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2551.
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. 2547. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- วิเชียร วิชาอุดม. 2549. **พฤติกรรมองค์กร. นนทบุรี: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.**
- วิลหลง ชันท์ทำว. 2551. **สมาชิกผู้ถือหุ้นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 3 มกราคม
2551.**
- วีรนาถ มานะกิจ. 2527. **พฤติกรรมของบุคคลในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- วุฒิชัย จำนง. 2523. **พฤติกรรมการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: โอเคียนสโตร์.**
- สวีาน ชันท์ทำว. **เหรียญกฐินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 28 ธันวาคม 2550.**
- สุรทิน ชันท์ทำว. 2550. **ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน. สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2550.**
- สุรียา เผ่าจินดา. 2536. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรการทำนา อำเภอต้นกำแพง จังหวัด
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- สุรีมาตร์ ระรื่นสุข. 2537. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มประชาสงเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**
- สุวินัย ภรณวลัย. 2541. **เศรษฐกิจฟองสบู่บทเรียน และทางรอด. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- สมพันธ์ เตชะอธิก. 2540. **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จไม่สำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดลำปาง.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.**
- สำราญ ยางธิสาร. 2551. **สมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 2 มกราคม
2551.**
- “สำนักประกันคุณภาพการศึกษา”. 2550. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.chandra.ac.th/office/qa/untitled11.htm>. [27 มกราคม 2550].

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ศิริวรรณ วงศ์สมบัติ. 2533. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภอสันทราย และอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ศิวพร จันทร์ท้าว. 2550. สมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 30 ธันวาคม 2550.
- หนูพันธ์ ชาชมราช. 2550. สมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2550.
- เหลื่อ คำภูษา. 2551. สมาชิกผู้ถือหุ้นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2551.
- หรรษาดี พ่อศรีธา. 2550. สมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 31 ธันวาคม 2550.
- อภิชัย พันธเสน. 2539. แนวคิดทฤษฎีและภาพรวมของการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- อรุณ พลราชม. 2550. ปราชญ์ชาวบ้าน. สัมภาษณ์, 28 ธันวาคม 2550.
- อะฮวย ชินบุตร. 2550. สมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 30 ธันวาคม 2550.
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. 2525. แม่บ้านเกษตรกรกับการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักสารนิเทศกองบัญชาทหารสูงสุด.
- อุดม สำอางค์กุล. 2524. จิตวิทยาสังคม. เชียงใหม่: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่.
- อัจฉรา คำเพชรดี. 2551. สมาชิกฝ่ายผลิตกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 2 มกราคม 2551.
- ฤทัย คำภูษา. 2550. หัวหน้าฝ่ายผลิตกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า. สัมภาษณ์, 30 ธันวาคม 2550.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเด็นคำถามหลักที่ใช้ในการสัมภาษณ์

งานวิจัย เรื่องความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า ตำบลเหล่าโพนค้อ
อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

1. บริบทชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของบ้านเหล่า

- ประวัติความเป็นมาและสภาพทั่วไปของชุมชน
 - ที่ตั้ง
 - แผนที่ชุมชน
- สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม/วัฒนธรรมและประชากร
 - จำนวนครัวเรือนในชุมชน.....ครัวเรือน
 - จำนวนประชากรในชุมชน.....ครัวเรือน
 - อาชีพหลัก
 - รายได้ส่วนใหญ่
 - ศาสนา และการปกครอง
 - กิจกรรมในหมู่บ้าน
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชน
 - สิ่งแวดล้อมที่เป็นจุดเด่นและได้เปรียบ
 - การใช้ที่ดินทำกิน
 - การใช้แหล่งน้ำ
- สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ประชากร
- สภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน
- ปัญหาของชุมชน

2. ประวัติความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

- ประวัติการก่อตั้งกลุ่ม
 - ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.จนถึงปัจจุบันเป็นปีที่เท่าไร
 - เหตุผลที่ก่อตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ผู้ก่อตั้งคือใคร
- จำนวนสมาชิกในช่วงเริ่มต้น.....คน/ปัจจุบันมีกี่คน
- พัฒนาการของกลุ่มจากอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร (ได้รับรางวัลต่างๆ จากหน่วยงานองค์กร)
- ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของกลุ่ม
- แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นที่ได้ทำในปัจจุบัน

3. การบริหารจัดการ

- โครงสร้าง การบริหารงาน การดำเนินงาน คณะกรรมการ บทบาทหน้าที่ของกลุ่ม
 - ฝั่งองค์กรเป็นอย่างไร
 - มีการแบ่งหน้าที่อย่างไร กี่ฝ่าย อะไรบ้าง
 - เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของกลุ่ม
- ด้านการสร้างผลิตภัณฑ์
 - แหล่งวัตถุดิบ
 - วิธีการและขั้นตอน
 - ขั้นตอนการผลิต
 - การบรรจุ
 - ปริมาณในการผลิตแต่ละเดือน
 - ต้นทุนและกำไรในการผลิต
 - การทำบัญชี
 - การรับรองมาตรฐาน
 - การขนส่ง
- ด้านการตลาด/การจัดจำหน่าย
 - สถานที่จัดจำหน่าย
 - รูปแบบการจัดจำหน่าย
 - ยอดการขายแต่ละเดือน

4. กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้

- องค์กรหรือหน่วยงานภายนอก ที่เข้ามาสนับสนุนมีหน่วยงานอะไรบ้าง
- การให้การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกที่ผ่านมามีอะไรบ้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่ม
- มีการถ่ายทอดความรู้สู่สมาชิกรุ่นต่อไปอย่างไร

**5. ปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้การดำเนินการของกลุ่มประสบความสำเร็จจนได้รับรางวัลการคัดสรรสุดยอด
สินค้า ปี 2549 ระดับจังหวัด และได้รับการคัดเลือกเป็นสินค้าสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ปี 2549
ระดับประเทศ**

- ปัจจัยภายใน
 - ผู้นำกลุ่ม
 - สมาชิกกลุ่ม
 - การตลาด
 - การบริหารจัดการกลุ่ม
- ปัจจัยภายนอก
 - คู่แข่งทางการค้า
 - หน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีก้ารนำไปใช้

รายชื่อบุคคลที่ใช้ในการสัมภาษณ์

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่าโพนค้อ
อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

1. คณะกรรมการบริหารกลุ่ม 15 คน

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1	นายบานเย็น คำเพชรดี	ประธานกลุ่ม
2	นางค้อย สุขกุล	เลขานุการ
3	นายสว่าง จันทร์ท้าว	เหรัญญิก
4	นายมีระศักดิ์ สุขกุล	การตลาด
5	นายทองแดง คำภูษา	ที่ปรึกษา
6	นางฤทัย คำภูษา	ฝ่ายผลิต
7	นางอะฮวย ชินบุตร	สมาชิกฝ่ายผลิต
8	นางศิวพร จันทร์ท้าว	สมาชิกฝ่ายผลิต
9	นางหรรษาดี พ่อศรีชา	สมาชิกฝ่ายผลิต
10	นางมอญไข่ คำเพชรดี	สมาชิกฝ่ายผลิต
11	นางหนูพันธ์ ชาชมราช	สมาชิกฝ่ายผลิต
12	นางพรรณมณี เทือกขันตี	สมาชิกฝ่ายผลิต
13	นางจันทร์ ศรีคำมูล	สมาชิกฝ่ายผลิต
14	นางสำราญ ยางธิสาร	สมาชิกฝ่ายผลิต
15	นางสาวอัจฉรา คำเพชรดี	สมาชิกฝ่ายผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. สมาชิกผู้ถือหุ้น 5 คน

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1	นางวิลลอง จันทร์ท้าว
2	นางจันทร์เพ็ญ มงคล
3	นายเหลือ คำภูษา
4	นายตู้ ชินบุตร
5	นายกฤษณา โมหา

3. ลูกค้า 5 คน

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1	นายบุญถิ่น มะขระรา
2	นายประยูร คำเพชรดี
3	นายคำใบ จันทร์ท้าว
4	นางวานร มนอิน
5	นางกฤษณา จันทร์ท้าว

4. ปราชญ์ชาวบ้าน 1 คน คือ นายอรุณ พลราชม

5. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 1 คน คือ นายสุรทิน จันทร์ท้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระบวนการผลิตน้ำดื่มของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตน้ำดื่มบ้านเหล่า

ภาพที่ 1 การปรับคุณภาพของน้ำ

ภาพที่ 2 การกรองน้ำเพื่อฆ่าเชื้อโรค

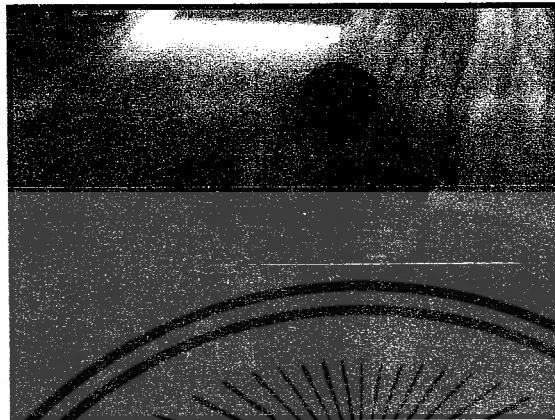

ภาพที่ 3 การบรรจุน้ำดื่ม

ภาพที่ 4 การจัดเรียงผลิตภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5 จัดเรียงโต๊ะถั่งเตรียมขาย

ภาพที่ 6 เตรียมขนส่ง

ภาพที่ 7 รถขายน้ำมารับน้ำนำส่งขาย

๒๕๖๓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้